

ДОДАТКИ

ЗАКОНИ ТА УКАЗИ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Голодомор 1932-1933 років в Україні

Верховна Рада України **постановляє**:

вшановуючи пам'ять мільйонів співвітчизників, які стали жертвами Голодомору 1932-1933 років в Україні та його наслідків;

шануючи всіх громадян, які пережили цю страшну трагедію в історії Українського народу;

усвідомлюючи моральний обов'язок перед минулими та наступними поколіннями українців і визнаючи необхідність відновлення історичної справедливості, утвердження в суспільстві нетерпимості до будь-яких проявів насильства;

відзначаючи, що трагедія Голодомору 1932-1933 років в Україні офіційно заперечувалася владою СРСР протягом багатьох десятиріч;

засуджуючи злочинні дії тоталітарного режиму СРСР, спрямовані на організацію Голодомору, наслідком яких стало знищення мільйонів людей, руйнування соціальних основ Українського народу, його вікових традицій, духовної культури і етнічної самобутності;

співчуючи іншим народам колишнього СРСР, які зазнали жертв внаслідок Голодомору;

високо цінуючи солідарність та підтримку міжнародної спільноти у засудженні Голодомору 1932-1933 років в Україні, що відображено в актах парламентів Австралії, Аргентинської Республіки, Республіки Грузія, Естонської Республіки, Італійської Республіки, Канади, Литовської Республіки, Республіки Польща, Сполучених Штатів Америки, Угорської Республіки, а також у розповсюдженій як офіційний документ 58-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН Спільній заяві з нагоди 70-х роковин Голодомору – Великого голоду 1932-1933 років в Україні, яку підписали Аргентинська Республіка, Азербайджанська Республіка, Народна Республіка Бангладеш, Республіка Білорусь, Республіка Бенін, Республіка Боснія і Герцеговина, Республіка Гватемала, Республіка Грузія, Арабська Республіка Єгипет, Ісламська Республіка Іран, Республіка Казахстан, Канада, Держава Катар, Киргизька Республіка, Держава Кувейт, Республіка Македонія, Монголія, Республіка Науру, Королівство Непал, Об'єднані Арабські

Емірати, Ісламська Республіка Пакистан, Республіка Перу, Південно-Африканська Республіка, Республіка Корея, Республіка Молдова, Російська Федерація, Королівство Саудівська Аравія, Сирійська Арабська Республіка, Сполучені Штати Америки, Республіка Судан, Республіка Таджикистан, Туркменістан, Демократична Республіка Тимор-Лешті, Республіка Узбекистан, Україна та Ямайка, а також підтримали Австралія, Держава Ізраїль, Республіка Сербія і Чорногорія та 25 держав-членів Європейського Союзу;

виходячи з Рекомендацій парламентських слухань щодо вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років, схвалених Постановою Верховної Ради України від 6 березня 2003 року № 607-IV, та Звернення до Українського народу учасників спеціального засідання Верховної Ради України 14 травня 2003 року щодо вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років, схваленого Постановою Верховної Ради України від 15 травня 2003 року № 789-V, в якому Голодомор визнається актом геноциду Українського народу як наслідок зумисних дій тоталітарного репресивного сталінського режиму, спрямованих на масове знищення частини українського та інших народів колишнього СРСР;

визнаючи Голодомор 1932-1933 років в Україні відповідно до Конвенції від 9 грудня 1948 року про запобігання злочину геноциду та покарання за нього як цілеспрямований акт масового знищення людей, приймає цей Закон.

Стаття 1. Голодомор 1932-1933 років в Україні є геноцидом Українського народу.

Стаття 2. Публічне заперечення Голодомору 1932-1933 років в Україні визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв Голодомору, приниженням гідності Українського народу і є протиправним.

Стаття 3. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування відповідно до своїх повноважень зобов'язані:

брати участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу;

сприяти консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості та культури, поширенню інформації про Голодомор 1932-1933 років в Україні серед громадян України та світової громадськості, забезпечувати вивчення трагедії Голодомору в навчальних закладах України;

вживати заходів щодо увічнення пам'яті жертв та постраждалих від Голодомору 1932-1933 років в Україні, в тому числі спорудження у населених пунктах меморіалів пам'яті та встановлення пам'ятних знаків жертвам Голодомору;

забезпечувати в установленому порядку доступ наукових та громадських установ і організацій, вчених, окремих громадян, які досліджують проблеми Голодомору 1932-1933 років в Україні та його наслідки, до архівних та інших матеріалів з питань, що стосуються Голодомору.

Стаття 4. Держава забезпечує умови для проведення досліджень та здійснення заходів з увічнення пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні на основі відповідної загальнодержавної програми, кошти на виконання якої щорічно передбачаються в Державному бюджеті України.

Стаття 5. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

1) визначити статус і функції Українського інституту національної пам'яті та забезпечити його утримання за рахунок коштів державного бюджету як спеціального уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу;

2) у тримісячний термін з дня набрання чинності цим Законом:

- подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із цим Законом;
- привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- забезпечити перегляд і скасування органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів, що не відповідають цьому Закону;

3) вирішити в установленому порядку за участю Київської міської державної адміністрації питання щодо спорудження у м. Києві до 75-х роковин Голодомору 1932-1933 років в Україні Меморіалу пам'яті жертв голодоморів в Україні.

Президент України Віктор Ющенко

28 листопада 2006 року

№ 376-V

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про заходи у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні

З метою забезпечення належного вшанування пам'яті жертв геноциду Українського народу та на підтримку ініціатив Координаційної ради з підготовки заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні

постановляю:

1. Кабінету Міністрів України розробити у місячний строк із залученням Координаційної ради з підготовки заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні та затвердити План заходів на 2007-2008 роки у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні, передбачивши в ньому, зокрема:

- заходи з роз'яснення положень Закону України "Про Голодомор 1932-1933 років в Україні";
- забезпечення складання списків жертв Голодомору в Україні, формування Національної книги пам'яті та відповідних регіональних книг пам'яті, а також складання єдиного списку постраждалих від Голодомору;
- встановлення в населених пунктах України, жителі яких постраждали від Голодомору, відповідних пам'ятників та пам'ятних знаків;
- здійснення дальших заходів щодо спорудження у місті Києві пам'ятника визначному досліднику Голодомору 1932-1933 років в Україні Джеймсу Мейсу;
- здійснення додаткових заходів щодо визнання міжнародною спільнотою, зокрема Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй та Європейським Парламентом, Голодомору 1932-1933 років в Україні геноцидом Українського народу;
- заходи зі сприяння українській громадськості за кордоном в організації та проведенні до 1 жовтня 2007 року в установленому порядку міжнародного конкурсу на кращий проект пам'ятника жертвам Голодомору 1932-1933 років у місті Вашингтоні (Сполучені Штати Америки);
- вивчення питання щодо можливості встановлення в інших іноземних державах відповідних пам'ятників та пам'ятних знаків жертвам Голодомору 1932-1933 років в Україні;
- забезпечення співробітництва з Міжнародним координаційним комітетом Світового конгресу українців для планування відзначення 75-х роковин Голодомору в Україні;

- проведення у 2008 році в місті Києві Міжнародного форуму, присвяченого 75-м роковинам геноциду Українського народу;
- заснування грантів науковцям для дослідження Голодомору 1932-1933 років в Україні;
- забезпечення формування єдиного реєстру документів, матеріалів, пов'язаних із Голодомором 1932-1933 років в Україні, у тому числі здійснення заходів щодо повернення в установленому порядку в Україну відповідних документів з інших держав;
- проведення в населених пунктах України тематичних виступів творчих колективів, діячів культури та мистецтва;
- організацію та проведення закордонних турів творчих колективів з метою поширення правдивої інформації про трагедію Голодомору 1932-1933 років в Україні, організацію тематичних виставок у парламентах, урядових установах іноземних держав;
- організацію в населених пунктах України постійно діючих експозицій, виставок архівних документів, фотоматеріалів, творів мистецтва та літератури, які відображають події, пов'язані з геноцидом Українського народу, формування та оновлення відповідних музейних зібрань, зокрема в краєзнавчих музеях;
- створення художнього та документального фільмів про події часів Голодомору 1932-1933 років в Україні;
- проведення конкурсів на створення кращого твору літератури, твору образотворчого мистецтва, музичного твору на вшанування пам'яті жертв геноциду Українського народу;
- видання, перевидання та розповсюдження наукових, науково-популярних, художньо-публіцистичних праць, збірок документів та матеріалів про Голодомор 1932-1933 років в Україні, а також здійснення заходів щодо перекладу та видання іноземними мовами окремих тематичних видань для розповсюдження їх за межами України;
- проведення у навчальних закладах і військових частинах тематичних уроків, лекцій про історичні події Голодомору 1932-1933 років в Україні;
- вирішення в установленому порядку питання щодо поглибленого вивчення в загальноосвітніх та вищих навчальних закладах причин та наслідків Голодомору в Україні;
- організацію серед школярів, студентів та педагогічних працівників всеукраїнського конкурсу науково-пошукових робіт "Голодомор 1932-1933 років. Україна пам'ятає";
- започаткування та забезпечення проведення щорічної всеукраїнської акції "Колосок пам'яті" із покладання учнями

загальноосвітніх навчальних закладів колосків пшениці до пам'ятників, меморіалів жертвам геноциду Українського народу;

- випуск в обіг поштової марки і конверта у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні та здійснення спецпогашення поштової марки.

2. Кабінету Міністрів України забезпечити завершення спорудження до 1 жовтня 2008 року у місті Києві до 75-х роковин Голодомору 1932-1933 років в Україні Меморіалу пам'яті жертв голодоморів в Україні, передбачене підпунктом 3 пункту 2 статті 5 “Прикінцеві положення” Закону України “Про Голодомор 1932-1933 років в Україні”.

3. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям:

- утворити у місячний строк відповідні координаційні ради, включивши до їх складу представників громадськості, для забезпечення організації та проведення заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні, забезпечити розроблення за участю координаційних рад та затвердити відповідні плани заходів;
- сприяти громадським організаціям, благодійним фондам, окремим громадянам у їх діяльності з ушанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні, проведення ними науково-пошукової та просвітницької діяльності;
- забезпечити за участю науковців, дослідників Голодомору в Україні, представників громадських організацій збирання свідчень очевидців Голодомору 1932-1933 років в Україні;
- внести у тримісячний строк пропозиції щодо відзначення державними нагородами України громадян, які зробили вагомий внесок у дослідження Голодомору 1932-1933 років в Україні, донесення правди про трагедію до української та світової громадськості;
- створити до кінця 2007 року списки мешканців регіонів, що постраждали від Голодомору 1932-1933 років в Україні, вжити заходів щодо належного впорядкування місць поховань жертв геноциду Українського народу;
- вжити в установленому порядку заходів щодо демонтажу пам'ятників та пам'ятних знаків, присвячених особам, причетним до організації та здійснення Голодомору 1932-1933 років в Україні та політичних репресій, а також щодо перейменування в установленому порядку вулиць, площ, провулків, проспектів, парків та скверів у населених пунктах України, назви яких пов'язані з такими особами.

4. Державному комітету телебачення та радіомовлення України, Національній телекомпанії України, Національній радіокомпанії України забезпечити широке висвітлення у засобах масової інформації заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні, а також виготовлення та розповсюдження інформаційної продукції, організацію циклів теле- та радіопередач з тематики Голодомору в Україні.

Президент України Віктор Ющенко

28 березня 2007 року

№ 250/2007

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про національні меншини в Україні

Верховна Рада України, виходячи із життєвих інтересів української нації та всіх національностей у справі розбудови незалежної демократичної держави, визнаючи нерозривність прав людини і прав національностей, прагнучи реалізувати Декларацію прав національностей України (1771-12), дотримуючись міжнародних зобов'язань щодо національних меншин, приймає цей Закон з метою гарантування національним меншинам права на вільний розвиток.

Стаття 1. Україна гарантує громадянам республіки незалежно від їх національного походження рівні політичні, соціальні, економічні та культурні права і свободи, підтримує розвиток національної самосвідомості й самовиявлення.

Усі громадяни України користуються захистом держави на рівних підставах.

При забезпеченні прав осіб, які належать до національних меншин, держава виходить з того, що вони є невід'ємною частиною загальноновизнаних прав людини.

Стаття 2. Громадяни України всіх національностей зобов'язані дотримуватися Конституції та законів України, оберігати її державний суверенітет і територіальну цілісність, поважати мови, культури, традиції, звичаї, релігійну самобутність українського народу та всіх національних меншин.

Стаття 3. До національних меншин належать групи громадян України, які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою.

Стаття 4. Відносини, які виникають з приводу реалізації громадянами України прав і свобод, пов'язаних з їх належністю до національних меншин, регулюються Конституцією України (888-09), цим Законом, прийнятими на їх підставі іншими законодавчими актами, а також міжнародними договорами України.

Стаття 5. У Верховній Раді України, в разі необхідності – в місцевих Радах народних депутатів, діють постійні комісії з питань міжнаціональних відносин. У місцевих органах державної виконавчої влади можуть створюватися відповідні структурні підрозділи.

При місцевих Радах народних депутатів можуть утворюватися і функціонувати на громадських засадах дорадчі органи з

представників національних меншин. Порядок формування цих органів визначається відповідними Радами народних депутатів.

Центральним органом державної виконавчої влади у сфері міжнаціональних відносин є Міністерство у справах національностей України. При Міністерстві функціонує як дорадчий орган Рада представників громадських об'єднань національних меншин України.

Стаття 6. Держава гарантує всім національним меншинам права на національно-культурну автономію: користування і навчання рідною мовою чи вивчення рідної мови в державних навчальних закладах або через національні культурні товариства, розвиток національних культурних традицій, використання національної символіки, відзначення національних свят, сповідування своєї релігії, задоволення потреб у літературі, мистецтві, засобах масової інформації, створення національних культурних і навчальних закладів та будь-яку іншу діяльність, що не суперечить чинному законодавству.

Пам'ятки історії і культури національних меншин на території України охороняються законом.

Стаття 7. Держава вживає заходів для підготовки педагогічних, культурно-просвітницьких та інших національних кадрів через мережу навчальних закладів. Державні органи на основі міждержавних угод сприяють національним меншинам у підготовці спеціалістів у інших країнах.

Стаття 8. У роботі державних органів, громадських об'єднань, а також підприємств, установ і організацій, розташованих у місцях, де більшість населення становить певна національна меншина, може використовуватися її мова поряд з державною українською мовою.

Стаття 9. Громадяни України, які належать до національних меншин, мають право відповідно обиратися або призначатися на рівних засадах на будь-які посади до органів законодавчої, виконавчої, судової влади, місцевого і регіонального самоврядування, в армії, на підприємствах, в установах і організаціях.

Стаття 10. Держава гарантує національним меншинам право на збереження життєвого середовища у місцях їх історичного й сучасного розселення. Питання про повернення на територію України представників депортованих народів вирішуються відповідними законодавчими актами та договорами України з іншими державами.

Стаття 11. Громадяни України мають право вільно обирати та відновлювати національність.

Примусення громадян у будь-якій формі до відмови від своєї національності не допускається.

Стаття 12. Кожний громадянин України має право на національні прізвище, ім'я та по батькові.

Громадяни мають право у встановленому порядку відновлювати свої національні прізвище, ім'я та по батькові.

Громадяни, в національній традиції яких немає звичаю зафіксувати “по батькові”, мають право записувати в паспорті лише ім'я та прізвище, а у свідоцтві про народження – ім'я батька і матері.

Стаття 13. Громадяни, які належать до національних меншин, вільні у виборі обсягу і форм здійснення прав, що надаються їм чинним законодавством, і реалізують їх особисто, а також через відповідні державні органи та створювані громадські об'єднання.

Участь або неучасть громадянина України, який належить до національної меншини, у громадському об'єднанні національної меншини не може служити підставою для обмеження його прав.

Стаття 14. Державні органи сприяють діяльності національних громадських об'єднань, які діють відповідно до чинного законодавства.

Національні громадські об'єднання мають право висувати своїх кандидатів у депутати на виборах органів державної влади відповідно до Конституції України (888-09), законів про вибори народних депутатів України і депутатів місцевих Рад народних депутатів.

Стаття 15. Громадяни, які належать до національних меншин, національні громадські об'єднання мають право у встановленому в Україні порядку вільно встановлювати і підтримувати зв'язки з особами своєї національності та їх громадськими об'єднаннями за межами України, одержувати від них допомогу для задоволення мовних, культурних, духовних потреб, брати участь у діяльності міжнародних неурядових організацій.

Стаття 16. У державному бюджеті України передбачаються спеціальні асигнування для розвитку національних меншин.

Стаття 17. Україна сприяє розвитку міжнародного співробітництва у забезпеченні й захисті прав та інтересів національних меншин, зокрема шляхом укладання й реалізації багатосторонніх і двосторонніх договорів у цій сфері.

Стаття 18. Будь-яке пряме чи непряме обмеження прав і свобод громадян за національною ознакою забороняється й карається законом.

Стаття 19. Якщо міжнародним договором України встановлено інші положення, ніж ті, які містяться в законодавстві України про національні меншини, то застосовуються положення міжнародного договору.

Президент України Л. Кравчук

*м. Київ,
25 червня 1992 року
№ 2494-ХІІ*

ДОКУМЕНТИ

№ 1

АКТ КОНФІСКАЦІЇ МАЙНА ЖИТЕЛЯ С. РАШТАДТ Д. МІЛЛЕРА ЗА НЕВИКОНАННЯ ПРОДПОДАТКУ

29 травня 1921 р.

Акт

1921 года, мая 29 дня в с. Раштадт было конфисковано имущество у кулака Биллера Давида, по постановлению Ватродсовещания за сокрытие хлеба в количестве 181 пуда. При конфискации присутствовали председатель Р.К.И. Бенц и Волинструктор тов. Мазурик в присутствии членов Компезаможа. При конфискации у Биллера Давида оказались следующие вещи:

1. Гардероб.....	1
2. Кровать деревянная.....	1
3. Комод.....	1
4. Кушетка.....	1
5. Стол большой круглый.....	1
6. Подушки без наволочек.....	2
7. Перины детские.....	2
8. Круглый стол маленький.....	1
9. Часы настенные.....	1
10. Валенки старые.....	1
11. Тужурка черная суконная.....	1
12. Жилетка черная.....	1
13. Кофточка белая.....	1
14. Майки старые.....	3
15. Стулья простые.....	1
16. Скамейка большая.....	1
17. Сундук большой.....	1
18. Скамья большая.....	1
19. Молочный сепаратор.....	1
20. Эмалированные миски большие.....	3
21. Веялки для очистки зерна.....	1
22. Жатка.....	1
23. Ножей жатвенных.....	6
24. Шлемы лошадиные.....	2
25. Кадка большая.....	1

26. Колес фургонных	5
27. Колес бричевных	2
28. Оси железные	2
29. Оси с осницами	2
30. Дробины для арб.	2
31. Крыжевницы для арб.	2
32. Полудранков для арб.	4
33. Колыска для сиденья.....	1
34. Ясла большие досчатые.....	1
35. Плугов двухлемешных	2
36. Плугов одноглемешных.....	1
37. Буккарей старых	2
38. Тачка.....	1
39. Ход для фургона.....	1
40. Сани козырки.....	1
41. Разбросная сеялка	1
42. Ящик для брички.....	1
43. Воловы вила.....	1
44. Дробик от фургона.....	1
45. Большая колыска.....	1
46. Боченок большой	1
47. Мошни железные для арб.	4
48. Кроквы для постройки.....	2
49. Свиной больших	2
50. Поросят	13
51. Подсвинков	2
52. Коров дойных	5
53. Телят молодых.....	4
54. Лошадей	3
55. Досок девятиаршинных.....	6
56. Досок трехаршинных	9
57. Досок липовых	1
58. Брусок (3,5 арш.)	1
59. Доска (5 арш.).....	1
60. Сницы (готовые с подушками отделанные)	6
61. Брусков сосновых (1,5 арш.)	4
62. Спиц бракованных	52
63. Материалы для граблей.....	30
64. Задние спицы для выездных фургонов без подушек	6
65. Шабли для дробин.....	4
66. Клепки для лоханок	5

67. Рама для бегунки..... 1
Подлинный за надлежащими подписями.
С подлинным верно:

Предволпродсовещания
Секретарь

ДАМО. – Ф.Р.158. – Оп.1. – Спр.172. – Арк.132.

№ 2

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ РАШТАДСЬКОЇ ВОЛОСНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ НАРАДИ ПРО КОНФІСКАЦІЮ МАЙНА ЖИТЕЛЯ С. РАШТАДТ Д. БІЛЛЕРА ЗА НЕВИКОНАННЯ ПРОДПОДАТКУ ТА ПРИХОВУВАННЯ ЗЕРНА

30 травня 1921 р.

Слушали: Доклад тов. Чувита – председателя совещания о конфискации имущества кулака с. Раштадт Давида Беллера за сокрытие хлеба и явное укрывательство от выполнения продналога.

Постановили: Принимая во внимание, что Беллер Давид есть кулак и, несмотря на неоднократные предупреждения волпродсовещания о выполнении продналога, всячески не желал дать [хлеб] социалистическому государству в такой критический момент, когда рабочие на фабриках и заводах голодают. Спрятал хлеб, где оказалось около 200 пудов ... Постановили: все имущество его, Беллера предать суду ревтребунала.

С подлинным верно:

Председатель совещания
Секретарь

ДАМО. – Ф.Р.158. – Оп.1. – Спр.172. – Арк.133.

№ 3

УГОДА МІЖ АМЕРИКАНСЬКОЮ АДМІНІСТРАЦІЄЮ ДОПОМОГИ І УКРАЇНСЬКОЮ СОЦІАЛІСТИЧНОЮ РАДЯНСЬКОЮ РЕСПУБЛІКОЮ

10 січня 1922 р.

Так как Американская Администрация Помощи, неофициальная, добровольная американская благотворительная организация под председательством м-ра Норберта Гувера, поставляет продукты и медицинскую помощь голодающему населению России в силу

соглашения, заключенного с РСФСР в Риге 20 августа 1921 г.

Так как Украинская Социалистическая Советская Республика заявляет, что она не является стороной в этом соглашении и никаких обязательств по таковому на себя не принимала (причем РСФСР это заявление УССР поддерживает).

Так как Американская Администрация Помощи может найти возможным и желательным оказывать немедленную помощь, в особенности медицинскую, населению Украины, хотя она посвятила почти целиком свои ресурсы делу помощи голодающим Поволжья, – то пришли к соглашению, что Украинская Социалистическая Советская Республика (далее называемая здесь украинскими властями) предоставит Американской Администрации Помощи (далее называемая здесь ААП) следующие льготы, тождественно с теми, которые ей предоставлены РСФСР в силу Рижского соглашения.

Украинские власти соглашаются:

- во-первых, на то чтобы Американская Администрация Помощи привозила на Украину такой персонал, который она сочтет необходимым для исполнения своей работы, причем украинские власти гарантируют ему полную свободу и защиту во время его пребывания на Украине. С одобрением украинских властей могут быть приняты неамериканцы и американцы, задержанные на Советской Украине с 1917 года;
- во-вторых, что они, по требованию Американской Администрации Помощи, упомянутому в параграфе первом персоналу необходимо будут оказывать всякое содействие для выезда и въезда из Украины и предоставлять ему во время пребывания на Украине полную свободу въезжать в Украину, выезжать из нее и передвигаться по ней по официальным делам, снабжая их всеми необходимыми документами, как-то: охранными грамотами, пропусками и т.п., нужными для облегчения их путешествия.

Сербин Р. Голод 1921-1923 рр. і Українська преса в Канаді: Джерела з новітньої історії України. – Київ –Торонто, 1992. – С. 497.

№ 4

ЛИСТ РАДНИКА ПОВНОВАЖНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА УСРР У МОСКВІ ДО Г.І. ПЕТРОВСЬКОГО З ПРИВОДУ ПОСТАНОВИ ЦК РКП(б) “ПРО ЗАБОРОНУ ПОШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АМЕРИКАНСЬКОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ДОПОМОГИ ЗА МЕЖАМИ ПОВОЛЖЯ”

9 березня 1922 р.

Согласно постановлений ЦК РКП постановило не расширять пределов работы АРА вне Поволжья, так что на этом основании т. Ейдук не разрешает подготовительных работ для помощи АРА на Украине.

Необходимо ЦК Помголоду УССР опротестовать в Политбюро ЦК РКП постановление ЦК Помголода РСФСР, в противном случае помощь АРА для Украины будет прекращена. Вопрос считается политическим в виду того, что по заявлению тов. Ейдука, организации АРА имеют тенденцию создавать определенные пункты на окраинах советских республик.

Ввиду вышеизложенного заявления тов. Ейдука запрещена также помощь АРА для Крыма.

Обращаем ваше внимание, что постановление ЦК Помгол не приняло во внимание договора, заключенного с АРА т. Раковским во время его пребывания в г. Москве.

Прошу срочно выяснить в Политбюро ЦК КПУ, возможно ли принять Политбюро ЦК КПУ ответственность за исключительно неполитическую работу АРА на Украине и если так, тогда, возможно, оговориться с т. Ейдуком относительно отмены запрещения работы АРА на Украине.

Прошу срочно ответить по вышеуказанным вопросам.

Итоги борьбы с голодом в 1921-1922 гг.: Сборник статей и очерков. – М., 1992. – С. 128.

№ 5

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ ЗАСІДАННЯ РНК УСРР ПРО СТАНОВИЩЕ ІНОЗЕМНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДОПОМОГИ ГОЛОДУЮЧИМ В УКРАЇНІ

9 березня 1923 р.

О положении иностранных организаций помощи голодающим на Украине (*т. Вашикович*).

Постановили: Возбудить через Президиум ВУЦИКа перед ЦК Последголом ВЦИК ходатайство с тем, чтобы средства для Украины выделялись в количестве, пропорциональном размеру помощи, оказываемой на Украине Иностранными организациями, к размеру помощи, оказываемой в общесоюзном масштабе.

За подписями т.т. Петровского и Раковского дать телеграмму зам

председателя ЦК Последопгола при ВЦВК т. Смидовичу, в копии – Полпредству УССР, следующего содержания: “ВЦВК и СНК категорически настаивают на предоставлении в распоряжение Украинского правительства собранного на Украине общегражданского налога на борьбу с последствиями голода и восстановление сельского хозяйства. Несмотря на то, что Украине приходится вести расходы по содержанию иностранных организаций в сумме, равной не менее одной пятой общесоюзных расходов на эти нужды, из общесоюзных ресурсов Украине отпущено всего и, причем и средства, принадлежащие Украине, задерживаются ЦК Последоголода ВЦИКа. Так, в декабре месяце 1922 г. было задержано по курсу того времени 3/2 триллиона рублей и несмотря на все шаги, предпринятые из Харькова, подведомственные ЦК Последопголу учреждения отказываются выдать принадлежащие Украине суммы. Настаиваем на скорейшей высылке задержанных сумм в их реальной стоимости”.

Предложить НКГК в трехнедельный срок расследовать все указанные в докладе т. Вашковича факты бюрократической волокиты, проявленные органами как украинскими, так и общесоюзными, действующими на территории Украины по отношению к иностранным организациям помощи. Поручить Полномочному Представительству внести через две недели на заседание СНК доклад об итогах деятельности международных организаций помощи за период 1922-1923 гг.

Предложить т. Брону по своей линии немедленно принять меры к исполнению постановлений Совнаркома.

Сербин Р. Голод 1921-1923 рр. і Українська преса в Канаді: Джерела з новітньої історії України. – Київ – Торонто, 1992. – С. 369.

№ 6

СПИСОК КОЛИШНІХ ПОМІЩИКІВ, ЯКІ БУЛИ ВИСЕЛЕНІ З НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ВАРВАРІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗА МЕЖІ МИКОЛАЇВСЬКОГО ОКРУГУ

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові
1.	Булінгер Теодор Францевич
2.	Гопфау Матвій Іванович
3.	Гамель Мар'ян Мартинович
4.	Штумф Никодим Пилипович

Завідуючий Миколаївським окружним
адміністративним відділом

Ходос

ДАМО. – Ф.Р.163. – Оп.2. – Спр.37. – Арк.28-30

№ 7

**СПИСОК КОЛИШНІХ ПОМІЩИКІВ, ЯКІ БУЛИ ВИСЕЛЕНІ
З НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ КАРЛ-ЛІБКНЕХТІВСЬКОГО
РАЙОНУ ЗА МЕЖІ МИКОЛАЇВСЬКОГО ОКРУГУ**

15 січня 1929 р.

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові
1.	Кун Іван Петрович
2.	Шлесор Яків Михайлович
3.	Шлесор Йоган Михайлович
4.	Шлесор Християн Михайлович
5.	Шлесор Альберт Михайлович
6.	Антон Яків Іванович
7.	Антон Лоранц Іванович
8.	Шааф Петро
9.	Шардт Валентин Михайлович
10.	Шардт Никодим
11.	Шардт Станислав
12.	Шардт Пилип Йосипович
13.	Антон Ван Францович
14.	Гофман Єдельберт Іванович
15.	Дукарт Михайло
16.	Гун Християн Християнович
17.	Гейнле Християн Християнович
18.	Гейнле Яків Іванович
19.	Гарт Вильгельм Готфридович
20.	Гарш Готфрид Готфридович
21.	Гейних Генрих Карлович
22.	Зайлер Генрих Іванович

23.	Гарш Яків Готфридович
24.	Фішер Михайло Михайлович
25.	Фішер Михайло Христианович
26.	Люц Петро Петрович
27.	Бауман Рафаїл Францович
28.	Зелингер Яків Пилипович
29.	Центнер Антон
30.	Лоран Олександр Якович
31.	Затлер Даминик Йосипович
32.	Крафт Рафаїл Якович
33.	Дукарт Маргарита
34.	Енгель Іван Іванович
35.	Енгель Олена Георгіївна
36.	Куццер Яків Миколайович
37.	Бауман Петро Готлібович
38.	Габриель Йосип
39.	Графт Християн Генрихович
40.	Траутман Іван Іванович
41.	Траутман Рудольф Іванович
42.	Окснер Микола Петрович
43.	Окснер Едуард Христианович
44.	Окснер Яків Христианович
45.	Бенц Адам Іванович
46.	Кари Йоган Якович
47.	Міллер Петро Іванович
48.	Лоран Яків Іванович
49.	Флек Йосиф Якович
50.	Кари Габріель Антонович
51.	Імель Петро
52.	Дукарт Каспер Христианович
53.	Дільман Іван Людвигович
54.	Дільман Готліб Якович
55.	Лоран Франц Іванович

Голодомори 1921-1923 рр. та 1932-1933 рр. на Півдні України:
етнічний та міжнародний аспекти

56.	Дукарт Героним Іванович
57.	Донгауер Петро Валентинович
58.	Донгауер Матвій Іванович
59.	Фогт Іван Якович
60.	Кранк Петро
61.	Габриель Альберт
62.	Кари Яків Михайлович
63.	Кари Микола Михайлович

Завідуючий Миколаївським окружним
адміністративним відділом Ходос
ДАМО. – Ф.Р.161. – Оп.1. – Спр.731. – Арк.39-40.

№ 8

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА НАЧАЛЬНИКА МИКОЛАЇВСЬКОГО ОКРУЖНОГО ВІДДІЛУ ДПУ ГОЛОВІ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ РСІ ПРО “НЕПРАВИЛЬНУ ЛІНІЮ” НАРСУДДІ ЗЕЛЬЦЕРА

червень 1929 р.

ЭКО дело № 10. Секретно

Срочно

Председателю КК-РКИ т. Гельфериху

О неправильной линии нарсудьи 5-го участка Зельцера

С начала проведения месячника по сбору недоимок по Николаевскому округу окротделом ГПУ было принято ряд репрессивных мер к частникам и злостным неплательщикам государственных налогов, каковые нами арестовывались и благодаря нажиму часть из них внесла причитающиеся с них налоги.

Некоторые же, более крупные частники, имеющие большую задолженность, были нами преданы суду, в числе их бывшие владельцы ресторанов Короп и Павлов, бывший владелец, а потом арендатор мельницы Токарь, бывший владелец кондитерской Кривоновский, бывший владелец мельницы Левенштейн и т.д. Всего нами было предано суду 7 человек. У некоторых из них задолженность доходила до 25 000 руб., как, например, у Коропа.

Благодаря принятым нами репрессивным мерам, аресту неплательщиков удалось добиться того, что многие неплательщики, оставшиеся на свободе, начали в срочном порядке принимать меры к

ликвидации своей задолженности перед окрфинотделом. Настроение среди частных создано паническое, так как по городу шли слухи о том, что всех злостных неплательщиков будут выселять из пределов Николаевского округа в административном порядке.

Дело вышеуказанных спекулянтов-неплательщиков – Коропа, Павлова, Кривоногова и других было вчера заслушано в нарсуде 5-го участка, где судьей является Зельцер, член партии. Последний вынес очень мягкий приговор всем этим неплательщикам и не применил ни к одному из них высылки из пределов Николаевского округа. 4 человека были вовсе освобождены от наказания, как, например, Токарь, Левенштейн, Короп, а остальные 3 человека осуждены на сроки от 6 до 8 месяцев.

Нужно отметить, что за этим приговором следила вся непмановская часть населения гор. Николаева и благодаря крайне мягкому приговору, вынесенному судьей Зельцером, настроение спекулятивного элемента сразу же резко изменилось. Мы имеем сведения, что многие лица – неплательщики – ждали результатов суда и в зависимости от этого должны были ликвидировать свою задолженность. Теперь же таковые приободрились и считают, что можно и не платить причитающихся с них налогов государству.

Мы считаем, что вынесение подобного приговора в теперешней обстановке со стороны нарсудьи Зельцера можно рассматривать как отсутствие у последнего класовой линии и срыв месячника по сбору недоимок по Николаевскому округу, тем более, что нам известно, что Зельцеру была дана директива со стороны окрпрокуратуры о необходимости применения высылки к указанным выше неплательщикам.

Вышеизложенное сообщается для принятия соответствующих мер в отношении неклассового подхода со стороны Зельцера.

Начальник
Никокротдела ГПУ
Начальник ЭКО

Розанов
Янковский

ДАМО. – Ф.П.2. – Оп.2. – Спр.82. – Арк.34.

№ 9

**ВИТЯГ З ЛИСТА ОДЕСЬКОГО ОБЛАСНОГО КОМІТЕТУ
КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ БІЛЬШОВИКІВ УКРАЇНИ
ДО ВСІХ ПАРТІЙНИХ КОМІТЕТІВ ТА ПАРТІЙНИХ
КОЛЕКТИВІВ ПРО ПЕРЕБІГ ЗБИРАННЯ УРОЖАЮ
ТА ХЛІБОЗАГОТІВЕЛЬ**

15 серпня 1932 р.

Обком КП(б)У провів перевірку перебігу збирання врожаю та стану підготування до хлібозаготівель. Перевіркою виявлено ряд серйозних хиб і викривлень у проведенні збиральної та хлібозаготівельної кампаній. На цих хибих та збоченнях обласний комітет зосереджує увагу всієї партійної організації області і вимагає мобілізації всіх зусиль для їх негайного виправлення.

Від'ємним в організації збиральної кампанії є, насамперед, те, що в ряді районів, незважаючи на сприятливі умови, косовицю й досі не закінчено (Первомайський, Зінов'ївський, Знам'янський, Вознесенський, Ново-Український, Бобринецький та інші райони). Ще гірший стан з скиртування. 15 % заскиртованого хліба є цифра ганебна для всієї області. Ця цифра ставить під загрозу загибелі ще в серпні місяці значної частини врожаю.

ДАОО. – Ф.П.11. – Оп.21. – Спр.1. – Арк.24.

№ 10

ЗАЯВА НАЧАЛЬНИКУ ВОЗНЕСЕНСЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ ОДЕСЬКОГО ОБЛВІДДІЛУ ДПУ ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ У МЕШКАНЦІВ С. ВЕСЕЛИНОВЕ

19 серпня 1932 р.

Заявление начальнику ГПУ

Жители села Веселиново Хаит Давид, Киржнер Шимон и Киржнер Кисиль ныне работают в Гужтрансе, имеют собственную подводу. Хаит Д. – бывший владелец мельницы в Веселиново, а братья Киржнеры раньше арендовали поля, занимались скупкой зерна и перемалывали на муку, также имеют много золота и ценностей. Их прикрывает предсельсовета Веселиново Маслянников, б/п.

У них дома можно найти 100 пудов зерна. Необходимо сделать обыск, чтоб с/совет не знал.

Гольденберг, канд. КПБУ и член с/совета
ДАМО. – Ф.Р.5859. – Оп.2. – Спр.6353. – Арк.21-23.

№ 11

ВІДОМОСТІ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ МІЛІЦІЇ М. МИКОЛАСВА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ХЛІБОЗАГОТІВЕЛЬНОЇ КАМПАНІЇ З 25 СЕРПНЯ ПО 10 ГРУДНЯ 1932 РОКУ

[Не раніше 10 грудня 1932 р.]

Секретно

Матвеевский сельсовет

В артели “Червоний Орач” проверкой было выявлено утаенного зерно-хлеба 80 пудов. По делу задержаны и привлекаются к ответственности счетовод Москаленко – середняк, кладовщик, Половинко – середняк и член правления, Крысенко – середняк. Дело направлено в ГПУ.

В артели “Еднання” выявлено разбазаривание зерно-хлеба путем продажи такового на частном рынке 40 пудов пшеницы по 60 руб. за пуд. По делу привлечены к ответственности председатель артели Белый Матвей, член КП(б)У и члены правления Петрик Игнат, середняк и Хиврик Евдокия, беднячка. Последняя была оставлена на свободе по подписке о невыезде. Дело направлено по подсудности.

Терновский сельсовет

В артели им. Коларова выявлена утайка зерно-хлеба 700 пудов. По делу задержаны и привлекаются члены правления: кладовщик Черно – середняк и счетовод-бухгалтер Васильев Григорий, раскулаченный. Дело направлено в ГПУ.

В артели “Луч Ленина” выявлено разбазаривание зерно-хлеба, выразившееся в том, что члены правления Славав Василий и Серебрич Николай вывезли и продали на базаре 9 пудов пшеницы по 53 руб. за пуд. Последние привлекаются к ответственности и были оставлены на свободе по подписке о невыезде. По социальному происхождению они являются бедняками. Последней проверкой выявлено утаенного зерна 1249 пудов 23 фунта.

Петровский сельсовет

В артели “Новая жизнь” бригадиром Гнедковым Алексеем было утаено от учета и обмолота с корыстной целью до 500 пудов пшеницы в колосках. Последний был заключен под стражу и привлечен к ответственности. Дело передано в ГПУ. Гнедков по социальному положению, по сведениям, кулак, приехавший на Украину из Витебской губернии.

В артели им. Петровского было выявлено разбазаривание, выразившееся в продаже обществу “Друг детей” для служащих таких 100 пудов пшеницы. По делу привлечен председатель общества “Друг детей”. Дело было направлено по подсудности.

Лупаревский сельсовет

В артели им. Энгельса было установлено, что председатель артели Чайковский Федор Николаевич скрыл от учета и раздал членам артели 246 пудов зерно-хлеба, а также совместно с казначеем артели

Гричаном Андреем и счетоводом Зарихта Иваном присвоили 726 рублей артельных денег и на 324 рубля сделали подложные документы. Первые два – бедняки, а Зарихта – служащий. Все они заключены под стражу. Дознание было направлено по подсудности.

Котлярево-Шевченковский сельсовет

На участке зерносовхоза им. Косиора была выявлена утайка 2760 пудов пшеницы. По делу были привлечены к ответственности агроном, он же зам. зав. участком, бывший зав. участком Сидоренко, член КП(б)У и кладовщик Лакутин Павел. Все они находятся на свободе. Дознание производится.

Примечание: Результаты по делам направленных по подсудности еще неизвестны. Всего утаено было и разбазарено 5684 пуда 23 фунта.

Всего изъято зерно-хлеба, муки, а также выявлено утаенного зерна и разбазаренного 10343 пуда 38 фунтов.

ДАМО. – Ф.П.6. – Оп.1. – Спр.296. – Арк.64-69.

№ 12

АКТ ПРО ВИКОНАННЯ ВИРОКУ СУДТРОЙКИ ПРИ КОЛЕГІЇ ДПУ УСРР ЗА СПРАВОЮ МЕШКАНЦЯ С. ВЕСЕЛИНОВЕ К.З. КИРЖНЕРА

27 грудня 1932 р.

АКТ

1932 года Декабря 27 дня. Я, Комендант Одесского Облотдела ГПУ ПЕРЕЛЬЦНА Й.Г., действуя на основании приказа Зам. Нач. Облотдела ГПУ от сего числа в соответствии с циркуляром НКЮ УССР от 05.12.1924 г. за № 14-с при полном соблюдении требований пунктов 1 и 5 упомянутого циркуляра сего 1932 года Декабря 27 дня привел приговор в исполнение в отношении осужденного Судтройкой при Коллегии ГПУ УССР от 19 ноября 1932 г. к высшей мере соцзащиты – расстрелу КИРЖНЕРА КИСИЛЯ ЗЕЛЬМАНОВИЧА.

В порядке циркуляра Прокуратуры УССР за № 56-с при приведении приговора в исполнение присутствовали:

от Одесской Областной Прокуратуры – Пом. Прокурора тов. ДРОБСТЯ и от Одесского Облотдела ГПУ сотрудник тов. ЖУРЛОВ.

Согласно данным указаниям и в присутствии упомянутых в сем акте представителей расстрелян КИРЖНЕР Кисиль Зельманович, 33 лет.

Приговор приведен в исполнение в ночь с 27 на 28 декабря с.г. в 3 часа 30 мин. в окрестностях г. Одессы при полном соблюдении требований п.п. “а” и “б” циркуляра Прокуратуры УССР № 56-с и точным соблюдением требований ст. 26 УК редакции 1926 г.

Настоящий акт составлен в 4 подлинных экземплярах, кои подлежат представлению в Облотдел ГПУ и ГПУ УССР, как исполнение № 203602.

Привел приговор в исполнение
Комендант Облотдела ГПУ

ДАМО. – Ф.Р.5859. – Оп.2. – Спр.6353. – Арк.110.

№ 13

СПИСОК ЧЛЕНІВ І КАНДИДАТІВ У ЧЛЕНИ КП(Б)У ПО ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ, ВИКЛЮЧЕНИХ ЗА ЗРИВ ХЛІБЗАГОТІВЛІ, ЯК ТАКИХ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ АДМІНІСТРАТИВНОМУ ВИСЛАННЮ

1932 г.

1. Грушанский А.И. – Первомайский район
2. Дмитрюк С.П. – Первомайский район
3. Цегельниченко – Первомайский район
4. Дорош М.М. – Первомайский район
5. Климентьев А.И. – Николаевский район
6. Дзюрин Г.Н. – Николаевский район
7. Русулов С.Г. – Ново-Миргородский район
8. Присяжнюк Е.А. – Фрунзовский район
9. Мирза-Змеул П.И. – Фрунзовский район
10. Валетарский М.А. – Фрунзовский район
11. Шенель П.К. – Фрунзовский район
12. Кринда Г.И. – Фрунзовский район
13. Попушой У.К. – Фрунзовский район
14. Похило Г.С. – Фрунзовский район
15. Шепель П.А. – Благоевский район
16. Гафнер И.И. – Очаковский район
17. Грошев И.П. – Снегиревский район
18. Руденко Н. – Херсонский район
19. Шевченко А.П. – Херсонский район
20. Колесниченко И. – Любашевский район
21. Лысенко И.И. – Ново-Украинский район

22. Белоконь И.К. – Ново-Украинский район
23. Ефремов П.П. – Ново-Бугский район
24. Престинский Н.Т. – Арбузинский район
25. Колесниченко С.Т. – Арбузинский район
26. Гарбуз К.А. – Арбузинский район
27. Исаков К.А. – Арбузинский район
28. Бондар Л.Я. – Арбузинский район
29. Матрос Е.И. – Гроссуловский район
30. Шевченко Ф.Р. – Хмелевский район
31. Недорода Г.М. – Добровеличковский район
32. Сердюк А.С. – Баштанский район
33. Бурлаченко П.И. – Ново-Одесский район
34. Иванов К.Т. – Ольшанский район
35. Иванов Г.Т. – Ольшанский район
36. Самосинок Н.И. – Вознесенский район
37. Засульский Л.Д. – Вознесенский район
38. Мерлянов Л.Т. – Вознесенский район
39. Марченко А.П. – Врадиевский район
40. Калина П.Я. – Знаменский район
41. Колесников А.Ф. – Знаменский район
42. Юрченко И.Т. – Знаменский район
43. Брайко И. – Знаменский район
44. Шестокрыл Ф.Г. – Знаменский район
45. Полищук Н.М. – Зиновьевский район
46. Добровольский И.М. – Зиновьевский район
47. Жасля М.Н. – Зиновьевский район
48. Скирда С.В. – Зиновьевский район
49. Озервян И.С. – Одесса
50. Хнелой Г.И. – Одесса

ДАОО. – Ф.П.11. – Оп.21. – Спр.1. – Арк.63-65.

№ 14

**ВИТЯГ ІЗ ЗВИНУВАЧУВАЛЬНОГО ВИСНОВКУ
ЗА СПРАВОЮ СЕЛЯНИНА С. ЦАРЕДАРІВКА
ДОМАНІВСЬКОГО РАЙОНУ М.А. МАЛОМАНА**

6 січня 1933 р.

Справка сельсовета и характеристика колхоза вполне подтверждают, что МАЛОМАН, будучи членом колхоза, весь час

занимался вредительской работой, отчего довел до гибели 120 лошадей, вёл агитацию, направленную против срыва плана хлебозаготовок.

Маломан Михайло, кулак, пролез в колхоз с целью проведения кулацкой работы. В 1919 году принимал участие в кулацком восстании против Соввласти, являясь родственником помещика ЖЕРЕБКО, постоянно проводил агитацию к срыву хлебозаготовок и осеннего сева. ...что “из этого, что мы сеем, хлеба мы никогда не увидим. План урожая нам дали высокий, а урожай низкий, очистили нашу артель до фунта. Будем голодать”.

В 1930 году являлся организатором развала колхоза, а в 1932 г. во время осеннего сева проводил агитацию: “Сеять нам дали много, а мы дураки и делаем, что нам приказывают. Все равно ничего не имеем, для чего нам работать”. Во время выполнения плана хлебозаготовки агитировал: “Сколько они не берут, все равно мало, с голоду должны здохнуть”...

Уполномоченный ГПУ

Согласен: Райполномоченный ГПУ

ДАМО. – Ф.Р.5859. – Оп.2. – Спр.3134. – Арк.12.

Балац

Каложный

№ 15

ПОСТАНОВА БЮРО МАРІУПОЛЬСЬКОГО МІСЬККОМУ КП(б)У ПРО ФАКТИ КУРКУЛЬСЬКОГО САБОТАЖУ ЩОДО ЗДАЧІ ХЛІБА ТА ЗАХОДИ ПО ВИКОНАННЮ ПЛАНУ ХЛІБОЗАГОТІВЕЛЬ

6 січня 1933 р.

Бюро ГПК отмечает резкое падение темпов хлебозаготовок за последний период в ряде сельсоветов, явный кулацкий саботаж хлебозаготовки и невыполнение неоднократных директивных указаний президиума горсовета и горпарткома по усилению темпов плана хлебозаготовок, что является результатом оппортунистической демобилизованности и примиренческого отношения к кулацкому саботажу. В результате в ряде сельсоветов хлебозаготовка прекратилась, несмотря на значительное недовыполнение планов.

Бюро ГПК постановляет:

1. За саботаж и злостное сопротивление выполнению плана хлебозаготовок, вывезти в счет хлебозаготовки все фонды и так называемые посевные фонды из следующих колхозов:

им. Ворошилова и им. Молотова – Мангушского сельсовета, им. завода Ильича, “1 Мая” – Ялтинского сельсовета, “Спартак” – Урзуфского сельсовета, им. Чубаря и “1 Мая” – Хрещатицкого сельсовета, им. ОДВК-Седо-Васильевского сельсовета, им. Ленина – Хомутовского сельсовета, им. Сталина, “1 Кирилловская” – Келлеровского сельсовета, “Красный партизан” – Сартанского сельсовета, им. Коминтерна – Талаковского сельсовета, “3-й решающий” Успенского сельсовета.

2. Обязать под личную ответственность секретарей партячеек и уполномоченных ГПК этих колхозов обеспечить вывозку всех фондов в 3 дня, проведя вокруг этого мероприятия массово-разъяснительную работу, мобилизовав колхозный актив и колхозников на полное выполнение плана хлебозаготовок, разоблачая кулацкую деятельность и саботаж хлебозаготовок.
3. Для обеспечения вывоза в 3-дневный срок из этих колхозов всех фондов, мобилизовать потребное количество автомашин в организациях города и на предприятиях. На местах, кроме транспортных средств в колхозах, мобилизовать лошадей единоличников. За мобилизацию автомашин возложить ответственность на тт. Дзюбу и Дахновского.
4. Предупредить отстающие колхозы, что если в ближайшие дни не будет перелома в темпах хлебозаготовок, к ним будут применены еще более решительные меры.
5. За возглавление кулацкого саботажа хлебозаготовок, преступно кулацкой деятельности в период уборки урожая, в результате чего погибла на полях значительная часть урожая, бывшего секретаря Урзуфской партячейки т. Щербакова, бывшего председателя Урзуфского сельсовета Попова – исключить из рядов партии, поручить прокуратуре рассмотреть материалы и привлечь к уголовной ответственности. Поручить контрольной комиссии привлечь к ответственности уполномоченных горпарткома бывших в период уборочной кампании.
6. За контрреволюционный кулацкий саботаж, организованный в колхозах “Фос”, им. завода Ильича, им. Ворошилова – Ялтинского сельсовета, руководителями колхозов во главе с “коммунистами”: Мердов Николай – председатель колхоза “Фос”, кандидат партии; Ярмаш Петр, член ЛКСМ, секретарь ЛКСМ ячейки колхоза “Фос”; Якин Александр, кандидат партии, колхозник колхоза “Фос”; Харакоз Николай, член ЛКСМ, рядовой колхозник; Журначи Павел, член ЛКСМ, весовщик, артель им. Ворошилова;

Константинов – кандидат партии, которые организованно проводили хищение колхозного хлеба с полей и сокрытие его в ямах, исключить из рядов партии “коммунистов” – Мердова Николая, Якина Александра, Константинова; предложить ГК ЛКСМУ комсомольцев Ярмаша Петра, Харакоз Николая, Журначи Павла, Анабаш Федора исключить из рядов комсомола и предать их суду; суд провести показательным в с. Ялте Ялтинского сельсовета.

ДОДА. – Ф.П.19. – Оп.1. – Спр.340. – Арк.5-6.

№ 16

ПОСТАНОВА ОДЕСЬКОГО ОБКОМУ КП(Б)У ПРО ХЛБЗОЗАГОТІВЛІ

7 января 1933 г.

1. Дать телеграмму секретарям районных партийных комитетов и уполномоченным Областного комитета – персонально товарищам Озерову, Ночевкину и Неструеву (Березовка), Фридману, Корнющенко, Колпакову и Ханзону (Голая Пристань), Копельману, Краевскому и Сабочинскому (Зельц), Бойко и Ветману (Ново-Миргород), Главчеву и Вельчаку (Ольшанка) следующего содержания:

“Обком обявляет Вас безоговорочно закончить план хлебосдачи к десятому января. Требуем мобилизации всех сил партийной организации для того, чтобы полностью закончить к этому сроку план хлебозаготовок во чтобы то ни стало”.

Командировать в Голо-Пристанский район для окончания плана хлебозаготовок секретаря Херсонского городского партийного комитета товарища Сидерского с группой ответственных работников.

2. Отметить, что руководство Доманевского района не сделало для себя до сего времени соответствующих выводов из неоднократных категорических предупреждений обкома об усилении борьбы за выполнение плана хлебозаготовок.

За явное нежелание организовать борьбу за хлеб и выполнить план хлебозаготовок – исключить из партии секретаря Доманевского РПК Вишневого и председателя РИК Кондратюка.

Поручить товарищам Горскому (организационный отдел) и Якобчуку (отдел кадров) представить на утверждение Бюро обкома 8 января кандидатуру секретаря РПК и председателя РИК для Доманевского района.

3. Утвердить как директиву обкома следующую телеграмму товарища Майорова секретарю Устимовского РПК товарищу Каминскому:

“Крайне низкие поступления по Вашему району за последние дни расходятся с вашими обещаниями и с тем, о чем вы информировали товарища Кагановича и меня в вопросах хлебосдачи. Либо вы сознательно нас обманывали, либо поступления хлеба вашему району не отражены в сводках. Несмотря на посланные мною три телеграммы, вы упорно молчите. Требую немедленного ответа: когда закончите план хлебозаготовок?”

4. Дать телеграмму Андре-Ивановскому, Арбузинскому, Антоно-Кодинцевскому, Анагольевскому, Братскому, Благоевскому, Бобринецкому, Больше-Высковскому, Вradiевскому, Вознесенскому, Гроссуловскому, Добровеличковскому, Октябрьскому, Зиновьевскому, Знаменскому, Криво-Озерскому, Карл-Либкнехтовскому, Любашевскому, Ново-Украинскому, Ново-Одесскому, Ново-Бугскому, Первомайскому, Раздельнянскому, Троицкому, Фрунзовскому и Цебриковскому РПК следующего содержания:

“Ежедневные данные о поступлении хлеба 5 и 6 января свидетельствуют о резком снижении заготовок в Вашем районе, проваливают окончание плана хлебосдачи в принятые Вами сроки на совещании секретарей РПК, предриков уполномоченных ЦК обкома, и недопустимо нарушают данное Вами письменное обязательство. Обком еще раз предупреждает Вас, что эти сроки не могут быть нарушены, и требует от вас мобилизации всех сил для окончания плана хлебозаготовок в установленные сроки во что бы то ни стало”.

Аналогичную телеграмму дать Баштанскому, Снегуровскому, Б. Александровскому, Каховскому, Переславскому и Калининдорфскому РПК. Командировать для окончания плана хлебозаготовок в Ново-Бугский район буксирную бригаду Николаевского ГПК во главе с членом Бюро ГПК.

5. Отметить, что в районах, выполнивших годовой план хлебозаготовок имеется значительное невыполнение хлебосдачи по индивидуальному сектору.

Обязать Херсонский, Цурюпинский, Голованевский, Хорловский, Николаевский, Хмелевской, Одесский, Ново-Архангельский, Очаковский, Спартакровский районы закончить полностью выполнение плана по индивидуальному сектору к 15 января. Одновременно отметить, что решение областного комитета от 4 декабря об участии единоличников, отказавшихся от земельных наделов, в выполнении всех государственных обязательств рядом районов до сих пор в жизнь не проведено. Так, например, в селе Комиссарово Анатолевского района из числа 85 хозяйств, большинство которых имеет усадебную

землю и немалое количество утаенного, разворованного хлеба, к 70 хозяйствам не доведен план хлебосдачи. Обязать РПК немедленно заставить всех таких единоличников выполнить свои обязательства перед государством наравне с прочим населением села.

6. Указать Фрунзовскому РПК на недопустимость изъятия посевного материала у колхозов, полностью выполнивших годовой план хлебозаготовок.

7. Указать Вознесенскому РПК на недопустимость принятия и опубликования им решения о выселении за пределы Украины кулацких хозяйств, без санкции областных организаций.

Секретарь Одесского обкома КП(б)У Майоров
ДАОО. – Ф.П.11. – Оп.1. – Спр.165. – Арк.39-40.

№ 17

ПОСТАНОВА ОДЕСЬКОГО ОБКОМУ КП(Б)У ПРО ПРИЗУПИНЕННЯ МАСОВИХ САМОВІЛЬНИХ ВІЇЗДІВ СЕЛЯН ІЗ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

24 января 1933 г.

1. Отметить, что в последнее время имеют место самовольные выезды крестьян, как колхозников, так и единоличников, из сел Одесской области за ее пределы в другие республики и края.

2. Отметить, что не все партийные и советские работники в районах и селах понимают, что такого рода массовые самовольные выезды крестьян, колхозников и единоличников организуются врагами советской власти, кулаками и петлюровцами, ведущими контрреволюционную агитацию за бегство крестьян в целях подрыва колхозов.

Многие районные партийные комитеты (РПК) не только не ведут необходимой массово-политической работы по приостановлению самовольных выездов из села, но в ряде случаев даже не разоблачают кулацкой агитации за самовольные выезды крестьян и не разъясняют колхозным массам и трудящимся единоличникам вреда для колхозов, колхозников и единоличников такого рода самовольных выездов.

3. Предложить секретарям РПК немедленно развернуть массовую политическую работу, в первую очередь в тех селах и колхозах, где наблюдается наибольшее число самовольных выездов, выявляя контрреволюционных организаторов и вдохновителей этого дела.

Всю эту широкую разъяснительную работу провести на основе доведения до каждого колхозника и единоличника решений

Январского Пленума Центрального Комитета и Центральной Контрольной Комиссии, в особенности на основе популяризации речи товарища Сталина о работе в селе, постановления ЦК и Совета Народных Комиссаров от 19 января о поставке хлеба государству в 1933 году.

4. Поручить начальникам районных отделов Государственного Политического Управления провести изъятие контрреволюционных организаторов бегства крестьян из села.

5. Заслушать на Бюро Областного комитета 3 февраля сообщение Начальника Областного отдела ГПУ о результатах проведения мероприятий в связи с самовольными выездами крестьян из села.

Секретарь обкома КП(б)У Майоров
ДАОО. – Ф.П.11. – Оп.21. – Спр.11. – Арк.76-77.

№ 18

ПОСТАНОВА ОДЕСЬКОГО ОБЛАСНОГО ВІДДІЛУ ДПУ ПРО КЛОПОТАННЯ ПЕРЕД СУДОВОЮ ТРІЙКОЮ ПРО ЗВИНУВАЧЕННЯ СЕЛЯНИНА С. ЦАРЕДАРІВКА ДОМАНІВСЬКОГО РАЙОНУ М.А. МАЛОМАНА

24 січня 1933 р.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

г. Одесса Января 24-го дня 1933 г.

Я, уполномоченный 3 отд. СПО Облотдела ГПУ УССР Ильгардт, рассмотрев присланное Доманевским Р/ аппаратом ГПУ дело за № 181 по обв. МАЛОМАНА Михайла Андреевича, 1880 г. рождения, кулака, в 1919 г. принимавшего активное участие в восстании против Соввласти, в том, что поддерживая тесную связь с кулачеством и бывшими помещиками он проводил контрреволюционную работу против мероприятий проводимых Соввластью в селе, вел злостную агитацию против хлебозаготовки, говоря: “Когда перестанут нас обдирать, коммунисты только могут грабить крестьян, издеваться над ними и строить новую паншину”.

Убеждал крестьян в том, чтобы последние свой хлеб прятали и не сдавали государству.

Будучи завхозом артели довел до падежа конский состав, которого погибло 120 шт. лошадей. Уличен в краже колхозного хлеба, который у него обнаружен (1 меш. пшеницы и 3 пуда кукурузы), агитировал против посевной компании, говоря, колхозникам: “Что с того, что мы

сеем, все равно власть заберет и нам от этого посева пользы не видеть”. В 1930 г. был организатором женской волынки по разбору колхозного имущества.

На основании ст. 54- 10 УК УССР и постановлением СНК от 07.08.1932 г.

ПОСТАНОВИЛ:

Ходатайствовать перед СУДТРОЙКОЙ

О применении к обв. Маломану М.А.

меры соцзащиты: заключен в концлагерь на десять лет.

СПРАВКА: обвиняемый содержится под стражей в Доманевской Р/ Милиции-----с-----193 г.

Уполномоченный 3 отд. СПО

Согласен: Нач. СПО

Утверждаю: Нач. Одес. облотдела ГПУ

С мерой соцзащиты согласен:

Ильгардт

Шерстов

Чердак

Прокурор

ДАМО. – Ф.Р.5859. – Оп.2. – Спр.3134. – Арк.14.

№ 19

АКТ ПРО ВИКОНАННЯ СМЕРТНОГО ВИРОКУ СТОСОВНО ЗАСУДЖЕНОГО Х.Л. ЗАЙЛЕРА

4 лютого 1933 р.

4-го февраля 1933 года составил настоящий акт о том, что на основании приказания Начальника Николаевского Облотдела ГПУ № 151244 от 2.02 в присутствии Пом. Гор. Прокурора БУТЕНКО привели в исполнение приговор высшей меры социальной защиты – РАССТРЕЛ над гражданами

ЗАЙЛЕР Христианом Людвиговичем и ДИДЕ Августом Христиановичем.

При соблюдении циркуляра наркомюста и прокуратуры республики за № 56

Приговор приведен в исполнение в “23” часа

Трупы похоронены в одежде на кладбище и следов могилы не оставлено.

СОТРУДНИКИ:
ПРИСУТСТВОВАВ
ПОМ. ГОР. ПРОКУРОРА

ДАМО. – Ф.Р.5859. – Оп.2. – Спр.667. – Арк.43.

№ 20

**ПОВІДОМЛЕННЯ ЧЛЕНА ВУЦВК О.Ф. ВЕЛЬМЕ
ПРО ПРИМУСОВУ ХЛІБЗАГОТІВЛЮ Й ЗНУЩАННЯ
НАД КОЛГОСПНИКАМИ В С. КАЛЧАНІВЦІ
ЛЮКСЕМБУРЗЬКОГО Р-НУ НА ОДЕЩИНІ**

18 февраля 1932 г.

Всеукраинскому Центральному Комитету
от члена ВУЦИК
товарищ Вельме с. Калчановка
Люксембургского р-на

Сообщаю Вам о работе (по) хлебозаготовке в Новокрасновском сельсовете. План по сельсовету выполнен на 93,2 %. Все фонды, продукты, все фуражные фонды, (все), что только называется зерном под метелку вывезли, только одно – семена по пять пудов оставили. Для лошадей мы имеем силос, но для людей, я не могу себе представить, где взять хлеба. Организовали кухню, организуем от членов все продукты, но хлеба нету й хлебозаготовку не выполнили. Поэтому я обращаюсь к Вам, дать мне совет, что и как (делать) с этим положением, колхозники отказываются от работы, требуют хлеба, у нас в данное время ни одного пуда муки нету, что тормозится работа в колхозе.

Несмотря на все (это), бригада вместе с хлебозаготовителями от колхозников-средняков и бедняков требуют возврата хлеба, полученного на трудодни, вызывают их по два раза в день. Я считаю, что неправильно поступают в нашем селе.

Коллективизация, а колхозник получал ежемесячно только то, что ему полагалось на свои трудодни. Примерно, мы имеем едоков трудодней – 40560. Распределили муку пшеничную 144,02 ц, фураж-112,56 ц, вместе – 256,58 ц, что составляет 600 гр. на трудодень.

Но не обращая внимания на эти данные, буксирная бригада совместно с сельсоветом вызвали ночью середняков и бедняков, заставили председателя колхоза дать 10 подвод на дежурство, на

которых они этих колхозников (которым обещали), вывезли по морозу на поле, раздели голыми и оставили их в степи. А через (некоторое) время эти самые подводы привозили их обратно и мучили их вновь, душили их за горло, побили им морды, таскали женщин, посадили их раздетыми в холодное помещение. Такими методами они целую ночь мучили людей, так что этой ночью четверо хозяев-средняков бросили все и удрали. Эта ночь похожа (на) время махновщины, об этой работе еще много можно написать примеров, которые, по моему мнению, противозаконны.

Но когда я сказала, что эти методы неправильны, представители назвали меня “подкулачница” или “срывщик хлебозаготовки”. Также весь актив, который все время работал активно с правлением колхоза, снимают с работы, исключают их из партии, в том числе и меня, потому что не согласились вывезти последний хлеб. Об этом мы пожаловались в райколхозсоюз и в секцию РКИ, которые сейчас всю работу взяли на расследование. Но самые важные вопросы это насчет хлеба. 50 % колхозников живут на картофеле и макухе, но у некоторых середняков и картофеля нету, так что работа в колхозе очень страдает. Если нам партия не поможет, тогда у нас может получиться срыв весенней посевной кампании. Главные руководители, которые по нашему сельсовету работали от имени райисполкома, были – тов. Рунковский, председатель совета тов. Энглер и тов. Гарсон.

Этим я закончу и думаю, если Исполнительный комитет (что) считает неправильным, будет содействовать. Но когда я, может быть, политику неправильно понимаю, тогда я извинюсь. Но я считаю, что это неправильно.

Вельме

Марочко В.І. Хунгер – значить голод // Віче. – 1993. – № 8. – С. 140-141.

№ 21

ВІДОМІСТЬ ПЕРВОМАЙСЬКОГО РАЙОННОГО ВІДДІЛУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ПРО КІЛЬКІСТЬ ХВОРИХ З БЕЗБІЛКОВИМИ НАБРЯКАМИ ЗА ПЕРІОД З 1 СІЧНЯ ПО 24 ЛЮТОГО 1933 РОКУ

[25 лютого 1933 р.]

2-я Совбольница (Богополь):

На койке лежало – 81 человек, из них умерло – 19.

По детской больнице:

На койках лежало 10 человек, из них умерло 2 человека. В детской консультации на амбулаторном приеме находится на учете 31 ребенок с безбелковыми отеками.

По рабочей поликлинике:

Прошло за это время 50 человек застрахованных, из коих 2 умерли.

Среди лежавших на койках имеются пенсионеры, служащие, колхозники, довольно большая прослойка деклассированных. Имеются и рабочие.

С 1 января по 24 февраля 1933 года больных и умерших по Госбольнице и поликлинике: больных – 131, из них умерших – 21 чел.; детей больных – 41, умерших в больнице – 2.

Начальник Первомайского райздравотдела Григорашенко.

ДАОО. – Ф.Р.710. – Оп.2. – Спр.2. – Арк.5.

№ 22

ЛИСТ ГОЛОВИ ПЕРВОМАЙСЬКОЇ РАЙОННОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ КП(Б)У ПОЛЯКОВА ДО ЧЛЕНА ОДЕСЬКОГО ОБКОМУ КП(Б)У БЕЙЛІНА ПРО СТАН ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ І ГОЛОДУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ РАЙОНУ

26 лютого 1933 р.

Шановний товаришу Бейлін!

Змушений написати про стан громадського харчування, який вимагає вжиття негайних заходів. У нас трапились випадки отечності (опухання) на ґрунті недоїдання не тільки серед декласованого населення, а навіть і серед робітників. І хоч дещо було спущено харчовими продуктами та грішми, це не вирішує справу. По відомостям, які я зараз маю, на заводі ім. 25 жовтня від недоїдання опухло 13 робітників; в районній лікарні № 2 з 1 січня 33 року з 201 хворих 67 чоловік опухли від недоїдання, з них 17 чоловік померло. Тут відсутні відомості по іншій лікарні та дитячій консультації, крім того, є багато випадків, захворювань, опухань та смертей людей, які не зверталися до лікарів. В більшості по соціальному стану вони з декласованих. Перевіряючи районну лікарню, я там застав хворих з набряками – одного колгоспника, одного сторожа МРК, одного водоноса, одного робітника шкірного заводу, одного інваліда та 4 чоловіка з арештованих. Я вважаю, що необхідна негайна продуктова допомога не тільки для робітників та

службовців, а насамперед для партактиву міста, який декілька місяців не одержує хліб – купують на базарі макуху, яка коштує понад 30 крб., і навіть в постачанні її є перебої. Для декласованого елемента відкрито їдальню та майстерню – “Труд-допомога”, але ж цього зовсім замало. Я гадаю, що ти вживеш необхідних заходів.

Поляков

ДАОО. – Ф.Р.710. – Оп.2. – Спр.2. – Арк.4

№ 23

**ТАЄМНЕ СПЕЦПОВІДОМЛЕННЯ ЗАСТУПНИКА
НАЧАЛЬНИКА ОДЕСЬКОГО ОБЛАСНОГО ВІДДІЛУ ДПУ
КАМІНСЬКОГО ГОЛОВИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ КК РКІ
КОНИКУ ПРО ВИПАДКИ ОПУХАННЯ РОБІТНИКІВ
ВІД НЕДОЇДАННЯ ПО МІСТУ ХЕРСОНУ**

15 марта 1933 г.

В нашем спецсообщении за № 151981 мы сообщили о зарегистрированных случаях опухания рабочих отдельных предприятий города Херсона от недоедания.

Полученные за последние дни данные из Херсонского горотделения ГПУ говорят о значительном увеличении числа заболеваний “дистрофией”. По этим данным на 10 марта сего года зарегистрировано по городу Херсону до 400 случаев опухания от недоедания, причем больше всего случаев опухания зарегистрировано среди рабочих завода им. Петровского, Консервстроя, среди рабочих-строителей и Обозного завода.

На 1 января сего года только по заводу “Петровского” было зарегистрировано 103 случая опухания. Количество случаев опухания от недоедания особенно увеличилось за последнюю декаду февраля месяца, что видно хотя бы из того, что на 21 февраля сего года число рабочих с явлением опухания достигло только 25 случаев.

Из проверки зарегистрированных 25 случаев на 21 февраля видно, что опуханию от недоедания подвержены также частично и квалифицированные рабочие завода. Так, например, по производственному стажу указанное число рабочих завода им. Петровского распределяется таким образом: с производственным стажем от 1 до 3 лет – 5, с 3 до 5 лет включительно – 8, с 6 до 10 лет – 7, с 10 до 25 лет – 5. По получаемой заработной плате они распределяются следующим образом: свыше 200 рублей – 2 человека

(250-274 рубля), от 150 до 200 – 9, от 120 до 150 – 6, от 100 до 120 – 3 и только 5 человек зарабатывают в месяц меньше 100 рублей. Из всех перечисленных 25 случаев чернорабочих имеется только 4 человека.

Увеличение количества случаев опухания, как по заводу “Петровского”, так и по остальным предприятиям, является результатом значительного ухудшения общественного питания и продовольственного снабжения рабочих. В столовой завода “Петровского” за последнее время калорийность отпускаемых обедов значительно пала. Стандартные обеды, отпускаемые в этой столовой по цене 50 копеек, содержат в себе от 360 до 400 калорий. Обеды, отпускаемые по поблюдной системе, также не имеют необходимой калорийности. Причины низкого качества обедов заключаются в том, что в течение последних 4 месяцев отсутствуют крупы, растительное масло и картофель, а на приготовление обедов отпускается весьма незначительное количество жиров. Обеды готовятся почти исключительно из соленых овощей, запас которых также уже на исходе.

За февраль месяц рабочие завода Петровского совершенно не получили индивидуальный продуктовый паек, который обычно выдается из закрытого заводского кооператива. Не выдачу пайка объясняют отсутствием оборотных средств для децентрализованных заготовок и неполучением продуктов в централизованном порядке. Заработная плата по этому заводу также не выполняется своевременно. На сегодняшний день еще не выплачена зарплата за вторую половину января, в то время как 1 марта сего года уже наступил срок выплаты зарплаты за первую половину февраля.

Все эти моменты, а также наличие случаев заболевания среди рабочих, вызывают резкое недовольство последних, среди которых можно слышать следующие разговоры: “...Посмотрите на наших рабочих – у большинства пухлые глаза и лица, когда же обратят внимание на рабочих нашего завода?..” Наблюдается также на этой почве усиление активности антисоветского элемента на предприятии, который старается использовать затруднения для своей антисоветской агитации.

Так, например, рабочий завода Петровского Копунько Иван среди рабочих заявил: “...Пока существует советская власть, весь рабочий класс может рассчитывать только на голодовку...” Другой рабочий сборочного цеха, Черный, говорил: “...Рабочий пухнет с голоду. Не было еще в истории случая, чтобы было больше умерших, чем новорожденных, а за первую пятилетку мы это имеем...”

Професійними місними і радянськими організаціями прийняті заходи к злегченню положення робітників, підвргнутих опуханню, путем видачі їм пособій, спеціальних пайків, прикрєплення к дієтичеським столовим і т.п.

Прийнятими Горотделением мерами частічно улущєні обєди, изготвляємые для робітників в столових заводу Петровського, Консервстроя и Обозного заводу.

Зам. начальника Одеського Облотдела ГПУ
Помощник начальника СПО
ДАОО. – Ф.Р.710. – Оп.2. – Спр.2. – Арк.26-28.

Каминский
Симхович

№ 24

ДОВІДКА ВІДПОВІДАЛЬНОГО ІНСТРУКТОРА ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ КК РКІ ПРО ВИПАДКИ СМЕРТІ НА ГРУНТІ НЕДОЇДАННЯ ПО ПЕРВОМАЙСЬКОМУ РАЙОНУ

15 марта 1933 г.

На 14 марта по Первомайскому району зарегистрированы по селам следующие случаи смерти от недоедания: Крымка – 4 чел., Долгая Пристань – 4 чел., Степковка – 2 чел., Дорожинка – 15, из них 1 человек повесился, Витольдов Брод – 7 чел., в селе Концеполе – 60 случаев опухания. На заводе “15-летия октября”, со слов директора товарища Аттола, зарегистрировано 40 случаев опухания рабочих завода. Кроме того, зарегистрированы случаи смерти на станции железной дороги Голтянского участка – за 13 дней марта на станции Голта умерло 9 человек, за февраль умерло 17 человек. В первых числах марта 2 человека бросились под поезд, которые были перерезаны поездом. За февраль месяц было подброшено 40 человек детей. Со слов агента ГПУ ст. Голта, все эти случаи были на почве недоедания.

Отв. инструктор Одесской ОблКК РКІ (Підпис)
ДАОО. – Ф.П.710. – Оп.2. – Спр.2. – Арк.30.

№ 25

ДОВОІДНА ЗАПІСКА З ГРИФОМ “ЦІЛКОМ ТАЄМНО” ЗАСТУПНИКА ГОЛОВИ КРИВО-ОЗЕРСЬКОЇ РАЙОННОЇ КК РКІ ГОЛОВІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ КК РКІ ПРО ВИПАДКИ КАНІБАЛІЗМУ В СЕЛАХ СЕКРЕТАРКА І ТРИДУБИ

16 марта 1933 г.

Доложу, что по селам Секретарка и Тридубы Криво-Озерского района имеются случаи каннибализма, а именно:

По с. Секретарка

- Гражданка Романчишина Ольга – беднячка-колхозница, Ищенко П. – середняк-колхозник, Бондар Иван – колхозник, в начале первых чисел марта месяца сего года откопали похороненный на кладбище труп гражданки Мандриной Матроны, разделили между собою по частям, варили и ели. Кроме того, у Бондаря Ивана в хате на печи обнаружили вялый труп его 7-летнего брата.
- Гражданин Головатюк Даниил – бедняк-индивидуальник, умершую свою мать закопал на кладбище и в тот же день вечером отрыл и принес домой, варил и ел. При обыске обнаружена голова с седыми волосами, половые органы с тазовой костью и остатками на них мяса, конечности рук и ног.
- Гражданин Маснюк Антон Калистратович – середняк, зверски убил своих двух детей, девочек 4-х и 3-х лет. При обыске обнаружены трупы и часть вареного мяса.

По с. Тридубы

Гражданка Ридка Евдокия, беднячка, исключенная из колхоза, зарезала 2 детей – мальчика 3-х лет и девочку 1,5 года, мясо которых съела. Муж Ридки Евдокии сидит, арестован за кражу и убийство колхозной лошади. По этому поводу приняты следующие меры: на места происшествий выехали работники ГПУ и следственных органов, которые проводят расследования по данным случаям. По селу Секретарке выявили и задержали 12 человек, которые ели человеческое мясо. По селу Тридубы была арестована гражданка Ридка Евдокия.

По линии партийной и советской в село Секретарка высланы: член районной КК РКИ, кандидат в члены бюро РПК, он же член президиума РИК и член партии директор МТС. Наряду с проведением работ, связанных с разукрупнением колхоза (в с. Секретарка один колхоз насчитывает до 800 дворов), проводят также соответствующую массовую работу среди населения. На места дополнительно выехали по 2 человека из числа членов бюро РПК и членов Президиума РИК.

Для устранения случаев каннибализма районом дополнительно занаряжена продовольственная ссуда в количестве 25 центнеров к ранее выданной из общего количества на район 450 центнеров – 30 центнеров, а также районом была оказана продовольственная помощь из местных наличных ресурсов в количестве 7 центнеров.

Таким образом, для села Секретарки дана продовольственная помощь 62 центнера. Ведется работа по всем сёлам по выявлению голодающих и оказанию им продпомощи. Отмечены случаи голодания, кроме Секретарки, по селам Б. Мечетня, Березки, Тридубы, Мазурово и Красненькое. Были характерные случаи, когда у голодающих опухших обнаруживалось закопанное в ямах зерно, хлеб, картошка и тому подобное, такие случаи имели место в селах Березки, Кривое Озеро, Б. Мечетня.

В связи с получением продовольственной ссуды, сельсоветами даны распоряжения немедленно ее раздать, ликвидировав отдельные случаи опухания на почве голода.

Получение продпомощи колхозами значительно улучшило настроение колхозников, активность поднялась, что дало возможность более успешно подготовиться к севу.

Зам. председателя Криво-Озерской районной КК РКИ (Підпис)
 ДАОО. – Ф.Р.710. – Оп.2. – Спр.2. – Арк.31.

№ 26

ДИРЕКТИВНИЙ ЛИСТ ОДЕСЬКИХ ОБКОМУ КП(б)У ТА ОБЛВИКОНКОМУ МИКОЛАЇВСЬКОМУ МІСЬККОМУ ПАРТІЇ ТА МІСЬКВИКОНКОМУ ПРО ВЖИТТЯ РІШУЧИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ЛІКВІДАЦІЇ ГОЛОДУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СЛУЖБОВИХ ОСІБ ЗА ПРОВЕДЕННЯ ЦІЄЇ РОБОТИ

27 березня 1933 р

Несмотря на совершенно исчерпывающую директиву от 20 марта с. г. о необходимости самых срочных и решительных мер в деле ликвидации всех случаев голодания, материалы, поступающие в обком и облисполком, свидетельствуют о том, что не все районы поняли политическую важность данных им указаний.

Еще и до сих пор районы халатно, медленно, нерешительно организывают работу.

В ряде районов отпущенная продссуда несвоевременно вывозится с элеваторов, продолжается использование продссуды не по прямому назначению. Децентрализованные заготовки совершенно не развернуты и районы к мобилизации своих внутренних ресурсов не приступили.

Обком и облисполком предлагают:

1. Немедленно развернуть работу по децентрализованным заготовкам внутри района и, в первую очередь, жиров, мяса, яиц, молока и овощей.

2. Все фонды, направляемые в порядке помощи из области, немедленно разнаряжать по своему целевому направлению, ни в коем случае, не допуская задержки фондов на элеваторах, станциях, складах и т.д.
3. Имея в виду наблюдающиеся случаи использования продссуды, отпускаемой на детпитание, на ряд других целей, что приводит как к количественному уменьшению охвата, так и к качественному ухудшению питания детей, категорически запрещаем использование ссуды по детпитанию на какие бы то ни было другие нужды. Предупреждаем, что направление продуктов, предназначенных на детпитание, на другие нужды, будем рассматривать, как разбазаривание целевых государственных фондов.
4. В целях наиболее быстрой организации руководства и проведения всех необходимых мероприятий в наиболее неблагоприятных – Любашевском, Кривоозерском, Снигиревском, Александровском, Б. Высковском, Арбузинском, Зиновьевском, Знаменском, Новобугском и Калининдорфском районах – создать тройки в составе: секретаря райпарткома, председателя райисполкома и уполномоченного ГПУ. Такие же тройки создать в селах этих районов в составе: предсельсовета, секретаря ячейки и председателя колхоза.
5. Обязываем Вас при определении продовольственной помощи отдельным колхозам обязательно согласовывать это с директорами МТС и начальниками политотделов МТС.
6. Учитывая, что работа зав. райснабов и райздравинспекторов должна быть сейчас особенно сосредоточена на этих вопросах, обком и облисполком запрещают мобилизацию их на какие бы то ни было другие работы.

Секретарь обкома КП(б)У *Степанов*
Председатель облисполкома *Пахомов*

ДАМО. – Ф.П.6. – Оп.1. – Спр.473. – Арк.41-42.

№ 27

**КРИМІНАЛЬНИЙ ВИРОК ОДЕСЬКОГО ОБЛАСНОГО
СУДУ У СПРАВІ ЗЛОЧИНІВ ПРЕДСТАВНИКІВ ВЛАДИ
У ГАРБУЗИНСЬКОМУ РАЙОНІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ПО ВІДНОШЕННЮ ДО НАСЕЛЕННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ
КОМПАНІЇ ХЛІБЗАГОТІВЛІ**

Справа № 10 012 289 31

21 квітня 1933 р.

Ім'ям УРСР Одеський облсуд в складі: Голови т. Швартау, нарзасів тт. Галата та Лецик, при секретареві т. Пономарьовій, за участю прокурора т. Змуля та оборонців тт. Дашевського, Брехунця, Голобородька, вислухавши при вселюдному судовому засіданні кримінальну справу за звинуваченням:

Нетовканого Ісаака Лазаровича, 32 роки, одруженого, маючого 4 дітей, малописьменного, хлібороба, бідняка, в минулому дезертира Червоної Армії, колишнього голови Лисогірської сільради, члена ВКПБ з 1931 року, не судимого;

Невельштейна Якова Григоровича, 32 роки, одруженого, робітника, з незакінченою вищою освітою, студента 4 курсу Енергоінституту, заступника завідувача Одеським Енергосінститутом, за фахом слюсаря-механіка, члена ВКП(б) з 1926 року, не судимого;

Чекайло Івана Федоровича, 36 років, одруженого, малописьменного, по соцпоходженню бідняка, заступника Голови правління СССТ, кандидата в члени ВКП(б) з 1932 року, не судимого, та Демченка Івана Семеновича, 34 роки, одруженого, має 2-х дітей, хлібороба, бідняка, сільвиконавця, не судимого;

перших трьох – за 2 ч. 98, 2 ч. 145 КК, а останнього – за постановою уряду від 7 серпня 1932 року.

Знайшов:

с. Лиса Гора Гарбузинського району має 3000 господарства, з яких 400 господарств одноосібних, останні господарства об'єднані 7 колгоспами, таким чином, колективізовано на 88 %. В зазначених 400 господарствах на другу сотню села припадає 200 господарств. У с. Лиса Гора, куркульсько найманський елемент звив собі гніздо, шкодив справі виконання політично-господарчих кампаній, як збиральній, так, особливо, хлібозаготівель. У 1932 році керівництво села не зуміло своєчасно забезпечити виконання плану хлібозаготівель, і тільки коли хліб був розбазарений та захований по ямах, а термін виконання минув, кинулись заготовляти хліб для держави. Але ж замість того, аби вдарити по класовому ворогу, розкрити перед бідняцько-середняцькою масою шкідницьку роботу ворога, підсудні по справі почали з колишнім Головою сільради Нетовканим та уповноваженим по хлібозаготівлі Невельштейном застосування репресивних заходів по відношенню до близьких нам груп населення. Не знайшовши кращих методів для того, аби зробити перелом в хлібозаготівлі, в справі виконання плану, вдалися до

застосування масових арештів, побиття контрактантів, навіть до таких, які належну контрактацію повністю виконали.

Ініціатором антипартійних методів роботи являється колишній голова сільради Нетовканий (в минулому дезертир Червоної Армії, служив в обозі Денікіна).

Матеріалами досудового і судового слідства виявлено ганебну картину викривлення лінії партії, порушення революційної законності по Лисогірській сільській раді. Знущання та нанесення побоїв біднякам і середнякам, незаконні масові штрафи, конфіскація майна і розбазарювання його, безпідставне розвалювання хат, незаконне виселення за село бідняків і середняків, та врешті-решт затравлювання: 19 лютого 1933 року в с. Лиса Гора стався випадок, що бідняк Баландін Никифор зарізав свою родину – дружину та трьох дітей віком від 1 року до 6 років, а сам повісився.

Попереднім слідством було встановлено, що 26 грудня 1932 року прибув до Лисої Гори на посаду голови сільради Нетовканий І.Л., який з перших днів прибуття до сільради замість того, аби шляхом масово-роз'яснювальної роботи, адміністративного натиску на класово ворожих і злісних нездатників хліба та застосування революційної законності, він став на шлях неприпустимих методів боротьби за хліб, скеровуючи удари на бідняцько-середняцьку частину села. Методами Нетовканого стали: зняття дахів з хат, руйнування хат, провалювання стель тощо.

Зазначений метод був застосований по іншим сотням села, а особливо в 2-й сотні, де уповноваженим був Невельштейн Я.Г. і Чекайло І.Ф. Крім цього, Нетовканий утворив при сільраді приміщення для арештованих, де тримались без розбору чоловіки, жінки та діти. На допит він викликав по одному чоловіку і здійснював фізичний вплив до тих, хто відмовлявся здавати хліб. Таким чином був побитий бідняк Карпенко та інші.

Виселення злісних нездатників хліба по контрактації могло мати місце лише після затвердження постанов про виселення райвиконкомом та обласною контрольною комісією. Не дивлячись на це, Нетовканий І.Л. провадив виселення в масовому порядку, без відповідних постанов з боку вищих організацій. Причому, саме виселення проводилось таким чином: бідняки і середняки викликались до сільради, де їм пропонувалося негайно здати хліб, а при відмовленні садили їх на сані і вивозили за декілька кілометрів за село в лютий мороз, вночі. Таким чином було виселено Бабіч Марію, Манзюка та інших бідняків і середняків. Майно їх забиралося без

опису, частково продавалося, а частково розбазарювалось, лише після цього іноді оформлялося президією сільради. В даний час коли райвиконком запропонував повернути незаконно забране та розбазарене майно, цей ворог з партійним квитком у кишені, не заспокоївшись всіма викривленнями, продовжував свою роботу в напрямку застосування до бідняків і середняків явно незаконних штрафів. Наприклад, за невідвідування зборів оштрафовано 30 громадян, по 5 карбованців кожний, на користь тих осіб, які ходили на збори. Також штрафувалися бідняки, середняки, колгоспники, у яких розкопували двір, шукаючи хліб, не дивлячись на те, чи знайшли хліб, чи ні. А за цей незаконний штраф знімали майно, знову-таки ці гроші повертались на користь шукачів хліба – членів бригади, в складі яких були торгаші-куркулі.

Масова робота повинна була бути головним важелем в справі виконання хлібозаготівлі. Однак, цей основний важіль, був викривлений куркульською політикою Нетовканого та інших, а саме: виявивши закопаний хліб, у бочці, влаштовували “демонстрацію”, маючи на меті вплинути на маси. Для цього утворили обоз з десятка підвод, посадили в бочку Куницьку, навколо діжки – інших біднячок, середнячок, двох сиріт неповнолітніх, самого малолітнього Миколу Шульгу, напіводягненого, і в мороз возили з “демонстрацією” по базару і селу до сільради, причому з промовою виступав Нетовканий, обзиваючи різними неподібними словами, як то “гади”, “сволочі” та іншими. Слід відзначити, що такі вислови бували завжди при його виступах на зборах та інших заходах, і зрозуміло, що такий характер масової роботи, крім негативного, жодних позитивних наслідків для хлібозаготівель не дав. Такого роду демонстрації були не поодинокі.

Підсудний Нетовканий І.Л., будучи головою сільради не керував роботою, а навпаки, сам зловживав та допускав розтранжирування знятого майна, розтрати грошей з боку сільвиконавця Демченка, і нарешті, допустив та й сам приймав участь в затравлюванні бідняка Баландіна Никифора, довівши його до вбивства своєї родини та самогубства.

Затравлювання Баландіна проводилося наступним чином: маючи одноосібне господарство, він повинен був здати по умові контракції 13 центнерів хліба, але з цієї кількості було здано тільки 5 центнерів 92 кг. 25 листопада 1932 року, його викликали до бригади 2-ї сотні, де він був затриманий та направлений до сільради. Після “обробки” його та дружини він добровільно викрив яму з 6 центнерами і 24 кілограмами хліба і був звільнений з-під арешту Навельштайном.

Таким чином, за ним залишилось недовиконаними лише 85 кг хліба. Не дивлячись на це, до нього прийшла бригада на чолі з Чекайло, і було зняте все майно та всі продукти харчування, як то буряки, квасоля, цибуля, квасина, висівки та ін., а також 4 пуди борошна, і його було оштрафовано за неявку на збори в розмірі 5 крб. Через деякий час Баландін знову був заарештований і від нього вимагали додаткової здачі хліба не дивлячись на те, що він контрактацію виконав повністю, навіть з деяким незначним перебільшенням.

Після того, як арешт жодних наслідків не дав, Баландін був звільнений, і до нього з'явилась бригада Чекайло, яка зруйнувала верх хати, наробила в хаті погром. Це зробило на Баландіна таке враження, що він намагався косою зарізати свою дружину, але вона була врятована сусідами. Не маючи продуктів харчування, Баландін, запродавши дещо з залишених йому речей, придбав буряків, моркви тощо. Через деякий час з'явилась до нього бригада Чекайло з вимогою заплатити штраф у розмірі 5 крб., а після того, як Баландін обіцяв сам принести гроші, у нього були забрані куплені продукти.

Після чого, в ніч на 19 лютого цього року, Баландін, зарізвавши свою дружину і трьох дітей, покінчив життя самогубством, залишивши дві записки. Перша такого змісту: “Жінка ходила до Чекайло, щоб хоч дав, то єсть, повернув нашу дрібнесеньку картошку, але він вніманія не обращає, дети воют як собакі, я перенесті не мог. Я сам сделал такой проступок, потому что кричат дети кушать, а нечего дать їм єсть, в чем і распісиваюсь. Н. Баландін”, друга: “До свиданія все родичи, через Чекайлу і Кіріла Лошака погубил свою семью, нехай їм легче буде. Н. Баландін”.

Ще задовго до прибуття підсудного Нетовканого, уповноваженим по декілька сотням був підсудний Чекайло Іван. В кінці грудня прибув до Лисогірської сільради за уповноваженого по хлібозаготівлі підсудний Невельштейн, котрий вкупі з Чекайло був прикріплений до 2-ї сотні цієї ж сільради для виконання плану хлібозаготівлі серед одноосібного сектора.

Підсудними запроваджувались такі методи хлібозаготівлі: приїзд Невельштейна відзначився утворенням погребу для затриманих, де в холоді, по декілька діб утримувались старики, жінки і діти, причому це знущання доходило до того, що заарештованим не дозволялося сходити в яму, а тримали біля самих дверей. Коли це було засуджено районним керівництвом, то підсудні замість погребу улаштували холодну хату для арештованих. Мали місце факти знущання підсудним Невельштейном під час допитів. Так, громадяни Панюк П.

він під час допиту викручував руки за спину і в заплутаному стані тримав деякий час, а коли це не дало жодних наслідків, вклав її голову між своїми ногами, заголив саму Панюк, та відповідним місцем притулив до гарячої груби. Шарпав за груди громадянку Столяренко тощо. Розкривали дахи контрактантів, розвалювали хати, проводили незаконне вивезення бідняків та середняків за межі села напівроздягнутих під час морозу. Ініціатором зазначених вище “демонстрацій” з бочками являвся підсудний Невельштейн.

Крім цього, громадянин Чекайло провадив незаконне зняття майна та розбазарювання цього майна, (12 свинячих шкір тощо переховав у себе в крамниці), запроваджував незаконні штрафи по прикладу Нетовканого, і ці суми з штрафу розподіляв між членами своєї бригади, здійснював арешти і являвся одним з найактивніших учасників травлі бідняка Баландіна Н.

Підсудний Демченко Іван, користуючись тим, що голова сільради Нетовканий фактично не керував роботою сільради, використовував це на свою власну користь, а саме: знімаючи майно, не заприбутковував, не складав описи знятого майна, проводив зняття майна без будь-яких постанов на це, знімав майно в осіб, які були винні різні борги, а також і у тих, хто абсолютно жодних боргів не мав, ганяючись за одержанням 10 % зі стягнутих сум. Найбільш цінні речі, які були зняті, він перерахував як для себе, так і для роздачі своїм людям, виставляючи на торги менш цінні речі. На торгах брали участь поставлені їм особи, як наприклад, пожежники, торгові листи і акти фальшувалися. Таким чином, як це встановлено матеріалами справи, так і допитом цілої низки свідків, недохват знятого майна досягає понад 10000 крб. Особливо це відноситься до продуктів харчування та хатніх речей, борошна, сала, масла, картоплі, а з худоби – свиней, корів, килимів тощо.

Що ж до розтрата 13000 крб., то з поданих документів ця сума зменшується на 8800 крб., остання сума складається з незаконно ним одержаних 10 %, що передбачено законом, таким чином, ця сума розтрачена при прямому попусканні підсудного Нетовканого.

Всі ці обставини стверджуються самими підсудними Нетовканим, Чекайло і Навельштейном, а також Демченко, доказами свідків і матеріалами справи.

На підставі зазначеного суд вважає, що в діях підсудного Нетовканого маються ознаки не лише за 2 частиною 98 арт. КК, а також і за 2 частиною 145 арт., 97 арт. КК. Більш того, ці дії належало кваліфікувати за постановою уряду від 7 серпня 1932 року, однак суд

вважає за недоцільне відкладання справи з метою уникнення затягування справи, таким чином, кваліфікацію злочину слід вважати за 2 частиною 98 арт., 2 частиною, 145 та 97 арт. КК.

Щодо підсудного Чекайло, то його дії передбачені 2 частиною 98 арт. КК, 2 частиною 145 арт. КК.

Торкаючись закинутого звинувачення підсудному Невельштейну, то в його діях вбачається лише наявність 2 частини 98 арт. КК, а щодо 2 частини 145 арт. КК, то це слід відкинути, оскільки Невельштейна в час травлі Баландіна вже не було, і участі в цьому злочині він не приймав.

Щодо підсудного Демченка, то його дії слід кваліфікувати за постановою уряду від 7 серпня 1933 року.

Обміркувавши ступінь соціальної небезпеки та пристосування до них мір соціального впливу, суд вважає, що підсудні своїми діями дискредитували партію та уряд, що викривленням революційної законності, яке мало місце у с. Лиса Гора, допустили не тільки зриви виконання плану хлібозаготівлі, але й негативно вплинули на підготовку до весняної сівби. Отже, їх дії з'являються особливо соціально небезпечними, і для їх виправлення необхідно ізолювання від суспільства на довгий термін. Втому, керуючись статтями 6, 43, 29, 98, 145 2-ї частини КК, постановою уряду від 7 серпня 1932 року, 302, 314, 308, 296 статтями КПК, Одеський обласний суд виносить

ВИРОК:

Підсудних Нетовканого Ісаака та Демченка Івана підвести до позбавлення волі в далекі табори на десять років кожного, з обмеженням прав Демченка за статтями 29 КК, пунктами "а", "б" і "в" на два роки, а Нетовканого – без обмеження, з конфіскуванням майна Демченка.

Підсудного Чекало Івана підвести до позбавлення волі в далекі табори на вісім років з обмеженням за арт. 29 КК, пунктами "а", "б" і "в" на два роки.

Підсудного Невельштейна Якова підвести до позбавлення волі в загальних місцях ув'язнення на 3 роки без обмеження прав.

Голова (Підпис)

Секретар (Підпис)

ДАОО. – Ф.Р.710. – Оп.2. – Спр.1. – Арк.36-38.

№ 28

**ПОСТАНОВА СЕКРЕТАРІАТУ МИКОЛАЇВСЬКОГО
МІСЬККОМУ КП(б)У ПРО ЗБІЛЬШЕННЯ НОРМИ
ВИДАЧІ ХЛІБА ПО МІСТУ**

21 квітня 1933 р.

Учитывая наличие централизованных ресурсов муки считать необходимым с 21 апреля 1933 г. установить следующие нормы:

По ЗРК “Плуг и Молот” рабочим первого списка на основного по 800 г, иждивенцам – 300 г, второго списка – на основного 500 г, иждивенцам – 200 г, служащим первого списка и второго списка на основного 300 г, иждивенцам – 100 г.

По ЗСК первому списку на основного 700 г, иждивенцам – 300 г, второго списка на основного 400 г, иждивенцам – 200 г, служащим первого и второго списка на основного 200 г, иждивенцам – 100 г.

По МРК по первому списку на основного 700 г, иждивенцам – 200 г, второго списка на основного 500 г, иждивенцам – 200 г, по третьему списку на основного 300 г, иждивенцам – 150 г, служащим первого, второго и третьего списка на основного 200 г, иждивенцам – 100 г.

Ведущим предприятиям города: Электростанции, Санобоз, Энергострой, Нефтесклад, Трампарк, типография им. Ленина, “Незаможник”, “Большевик”, Швейпром, фабрика обуви, Стеклозавод, Химзавод, Водопровод, пожарники, Красные партизаны, Хлебзавод, Укрмясо, театр им. Скрыпника, выдвигенцы, учителя, ИТР, демобилизованные и старшему, среднему, медперсоналу, установить на основного 600 г, иждивенцам – 200 г.

Обязать отдел снабжения в лице т. Эпельмана ввести в жизнь указанные нормы с 21 апреля 1933 г., полностью обеспечить необходимым количеством муки по нормам, установленным выше.

Секретарь ГПК

Шулькин

ДАМО. – Ф.П.1. – Оп.1. – Спр.474. – Арк.220.

№ 29

ДОДАТОК ДО ПРОТОКОЛУ № 55 ЗАСІДАННЯ БЮРО ОДЕСЬКОГО ОБКОМУ КП(б)У ПРО ВИКОНАННЯ ПЛАНУ ХЛІБОПОСТАЧАННЯ, ОСІННЬОЇ СІВБИ ТА ЗЯБЛЕВОЇ ОРАНКИ

22 жовтня 1933 р.

Обласний комітет відмічає, що, незважаючи на суворе попередження від ЦК КП(б)У, партійні організації значної частини районів області не мобілізовані ще на дійсно більшовицьку боротьбу за ліквідацію прориву, що утворився в хлібоздачі та осінній сівбі, не зуміли рішучими заходами зламати куркульський саботаж та

опортуністичний самоплив у проведенні цих робіт. Ряд політичних відділів, що показали ударні зразки роботи під час збиральної та хлібозаготівельної компаній, значно послабили свою роботу в організації партійних та колгоспних мас, у розгортанні серед них масово-політичної роботи, у мобілізації їх на виконання найважливіших сільськогосподарських робіт (хлібопостачання, сівба та зяблвання). Через це встановлений ЦК КП(б)У крайній строк закінчення осінньої сівби – 20 жовтня – зірвано. Поруч з цим, в останні дні не тільки не забезпечено потрібне наростання темпів хлібоздачі, а навпаки, в переважній більшості районів неприпустимо зменшили темпи, що ставить під загрозу зриву своєчасне закінчення державного плану хлібопостачання.

Особливо неприпустимий стан у районах: Любашівському, Цебриківському та Компаніївському, які протягом останнього п'ятиденника жовтня майже припинили хлібопостачання та натуральну оплату машинно-тракторній станції, а такі райони, як Гарбузинський та Добро-Величківський своєю бездіяльністю, примиренським ставленням до куркульського саботажу поставили під пряму загрозу зриву виконання плану хлібопостачання держави.

Обласний комітет вважає за цілком ненормальне й неприпустиме, що райони Снігурівський, Ново-Одеський, Гросулівський, Роздільнянський та інші, маючи порівняно високий процент виконання плану хлібоздачі, замість того, щоб форсовано завершувати виконання своїх зобов'язань перед державою, припустили заспокоєння, самоплив у роботі та демобілізацію партійної організації і широких колгоспних мас в організації хлібоздачі.

Обласний комітет особливо підкреслює, ще однією з причин незадовільного виконання плану хлібоздачі в більшості північних районів є те, що районні партійні комітети, політичні відділи та директори машинно-тракторних станцій продивилися куркульський маневр, спрямований на зрив молотьби кращого, добре заскиртованого сухого хліба й зосередили всю увагу на обмолоті хліба не заскиртованого, або погано заскиртованого – пророслого й мокрого.

Основною причиною зриву виконання плану осінньої сівби у встановлені ЦК КП(б)У строки є те, що районні партійні комітети, районні виконавчі комітети, директори та начальники машинно-тракторних станцій, а також правління колгоспів не переключили на осінню сівбу максимальну кількість коней, корів, бичків. Живе тягло й трактори на сівбі продовжують використовувати вкрай огидно.

Замість того, щоб усунути ці неподобства, керівні працівники районів і машинно-тракторних станцій, посилаючись на перебої постачання тракторам пального та інші об'єктивні недоліки, прикривають тим самим саботаж сівби, який все ще триває. Добившись деяких наслідків у кількісних виходах колгоспників на роботу, керівники районів, машинно-тракторних станцій і колгоспів неприпустимо ігнорують боротьбу за підвищення продуктивності праці, встановлення жорсткого контролю за виконанням денних завдань кожним, хто працює на виробництві. Через це встановлені норми виробки в колгоспах, як правило, не виконуються.

Незважаючи на неодноразові вказівки обкому, досі надзвичайно слабо застосовується робота тракторів на зяблюванні нічного часу, не виділено певної частини тягової сили та тракторів на зяблювання в районах, що закінчують сівбу.

Обласний комітет ухвалює:

1. За зрив установлених партією і урядом строків хлібопостачання та провал осінньої сівби, за відсутність більшовицького керівництва колгоспним будівництвом у районі та безвідповідальне ставлення до виховання партійної організації в дусі партійної дисципліни та чіткість в роботі, секретаря Гарбузинського РПК товариша Кобзаря з роботи зняти і з партії виключити.
2. Попередити секретарів РПК: Добро-Величківського – товариша Луцького, Любашівського – товариша Большунова, Компаніївського – товариша Федорова й Цебриківського – товариша Абрамовича, що якщо протягом найближчого п'ятиденника не буде досягнуто перелому, який забезпечував би виконання планів осінньої сівби до 1 листопада й хлібоздачі до 7 листопада, то обкомом буде вжито до них суворих заходів партійного впливу.
3. Зобов'язати РПК, РВК, директорів і начальників машинно-тракторних станцій забезпечити безумовне виконання директив Центрального і обласного комітетів про використання не менш 75 % усього тягла виключно на сівбу, установивши повсякденний, пильний контроль за виконанням цього.
4. Запропонувати зосередити керівникам районів, машинно-тракторних станцій і колгоспів центр уваги організаторської та масово-політичної роботи в справі підвищення трудової дисципліни серед колгоспників, перенести на підвищення продуктивності праці, на безперечне виконання денних завдань та норм виробки кожним агрегатом і кожним колгоспником, що працює на колгоспному виробництві. При цьому особливу увагу

треба звернути на запровадження жорстокої дисципліни, що не дозволяє працюючим залишати свою ділянку роботи до повного виконання денного завдання – норм виробітку.

5. Зобов'язати РПК, РВК, директорів і начальників політвідділів МТС, під їх персональну відповідальність, організувати обмолот, у першу чергу, зі скирт, що забезпечують максимальний вихід зерна, придатного для здачі держави, яке потребує найменше часу та зусиль для перероблення його в колгоспах. Організувати справжнє цілодобове перероблення зерна (просушування, провітрювання, провіювання тощо) і вивіз його на заготовочні пункти з тим, щоб весь річний план хлібоздачі був повністю закінчений до 16 річниці Жовтневої революції по всіх районах, МТС і колгоспах, а також по індивідуальному сектору.
6. Всю роботу в хлібопостачанні організувати й сполучити з проведенням осінньої сівби так, щоб сівба була закінчена по всіх районах області безумовно не пізніше 1 листопада, забезпечивши високу якість сівби.
7. Зобов'язати керівників районів, МТС та колгоспів зосередити особливу увагу на організації найшвидшого збирання просапних, як найважливішу умову збереження цих культур від втрат та швидкого розгортання сівби на звільнених площах.
8. У колгоспах, що закінчили чи наближаються до закінчення сівби, 75 % всього живого тягла та всі трактори перемістити на зяблювання з тим, щоб решта живого тягла була зайнята на обмолоті та вивозі зерна.
9. Установити найсуворіший контроль за тим, щоб видачу авансів провадити тим колгоспникам, що чесно й сумлінно працюють на осінній сівбі, обмолоті, збиранні просапних, хлібоздачі та зяблюванні, суворо відповідно виробленим трудовіям.

Обласний комітет з усією силою підкреслює, що стан, який утворився з хлібопостачанням, сівбою, зяблевою оранкою та збиранням просапних, потребує величезного напруження та використання всіх сил, умілого сполучення робіт, бойової мобілізації всієї партійної організації та широких колгоспних мас, рішучого розгрому куркульського саботажу для форсованого закінчення цих робіт у встановлені строки.

№ 30

**ЛИСТ ЧЛЕНА ЛКСМУ КУЧЕРЕНКО ГЕНЕРАЛЬНОМУ
СЕКРЕТАРЮ ЦК ВКП(Б) Й.В. СТАЛІНУ ПРО ФАКТИ
ЗЛОЧИНІВ ПРЕДСТАВНИКІВ ВЛАДИ В АРБУЗІНСЬКОМУ
РАЙОНІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ***1933 г.*

Считаю, что далее молчать о таком важном деле будет не по-большевистскому. Дело касается верхушки власти Арбузинского района Одесской области. В результате вредительских действий райаппарата райисполкома (РИКа), районного партийного комитета (РПК) имели место слишком много фактов искривления линии партии на селе, подрыва мощности колхозов и колхозников. Год за годом срывались государственные планы, систематически не выполнялись планы хлебозаготовок, осеннего и весеннего сева. Сейчас происходит массовая голодовка колхозников, служащих, в первую очередь – педагогических работников.

Секретарь РПК Кобзарь умело и хитро прикрывал и прикрывает перед партией и правительством все вредительские действия. Значительную роль играет здесь и председатель РИКа Кривицкий, который своим “авторитетом” умело затушевывал контрреволюционные действия сельсовета и членов президиума РИКа. Во время хлебозаготовки 1932 года и подготовки к весеннему севу эти “горе-мудрецы” из Лысо-Горского сельсовета дошли до того, что стали производить массовые аресты колхозников, создавали “холодные погреба”, разрушали дома “зlostных”, набивали гвозди в кадушку и сажали туда несдатчиков хлеба. Уполномоченные РПК и РВК дошли даже до того, что насиловали женщин, ставили их голыми к горячей печке, издевались над людьми. В результате таких действий красноармеец Баландин, бывший неоднократно арестованным, а его жена – изнасилована, зарезал свою жену и двоих детей, а сам повесился. О том, что происходило в Лысой-Горе, было известно районным руководителям, которые санкционировали действия служащих сельского совета, а за это получали надлежащую награду. Так, например, член Президиума райисполкома, заведующий отделом народного образования Стефанович бесплатно получил 2 больших кожаных сапога, валенки и “добился” сделать своей жене-кулачке меховое пальто за 2000 руб. Начальник ГПУ, зная о таких ужасных действиях, только констатировал факты и грел руки – брал конфискованные ковры и другие ценные вещи.

Секретарь райкомитета Ленинского Коммунистического Союза молодежи Аитов бесплатно взял кожух и, кроме того, от имени районного парткомитета давал разрешения на разрушения домов. Инспектор соцвоса Слюсаренко разбазарил сахар и другие продукты, предназначенные для детских ясель. Заведующий районным отделом снабжения Вовненко обещал девушкам много ценных продуктов, если они согласятся быть его женами. Секретарь районного парткомитета Кобзарь занялся многоженством и половой распущенностью, назначал учительницами проституток. Председатель райисполкома так умело брал “хабар” – поросят, гусей, муку, что об этом никто не догадывался. Когда члены бюро районного парткомитета Азаров и Шатохин узнали об этом и запротестовали, их выгнали из района. Азаров сейчас находится в Раздельнянском районе, а Шатохин выехал на Донбасс в Горловку. Такие вот “секретные дела” творились у нас – в Советской стране, передовой части нашего Союза на Украине. И эти действия были затушеваны и скрыты от общественности и контроля пролетариата.

Эти люди и сейчас, работая в райаппарате, продолжают заниматься темными делами. Новый заведующий районным отделом народного образования Махте использовал на свои собственные нужды 800 руб., принадлежавших опорному детскому саду – сделал себе ботинки и выехал “отдыхать” на курорт на два месяца.

Понадобится много времени, возможно, десятилетия, для того чтобы колхозники стали зажиточными, если своевременно не реагировать и не предпринимать соответствующих большевистских мер. Вы, товарищ Сталин, можете спросить меня о том, почему я так долго молчал. Ответ я сейчас дам. Я молчал потому, что молчали вся партийная и комсомольская организации, а я боялся “вылезть” первым. Но убедился, что молчать дальше ни в коем случае нельзя, нужно быть верным партии и пролетариату. Кое-кто из товарищей писал Вам о происходящем, например, Билинский, но этот материал был Вами возвращен на расследование к нам в район и был так “проверен” нашей верхушкой, что после этого поставили вопрос перед райотделом народного образования о переброске тов. Билинского в другой район, как “социально-чуждого человека”. Сейчас необходимо принять большевистские меры. Чтобы бы ни было, но мы должны оздоровить руководство и принять самые решительные меры для улучшения развития сельского хозяйства и укрепления колхозов, сделать колхозы большевистскими, а колхозников – заможными.

Те из товарищей, кто пробовал вскрыть махинации в районе, почувствовали на себе соответствующий удар и пострадали сами. Я тоже оказался среди них, но сознательность побуждает меня встать на большевистский путь – путь борьбы за дело партии на селе. Я уверен, что Вы в некоторой степени проявите недоверие ко мне и будете тысячу раз убеждены в своей правоте, когда перешлете эти материалы на расследование в наш район. Но никогда я не соглашусь с тем, чтобы поручить расследование “вождям” райцентра.

Какие меры необходимы? Что дальше делать? Я обошел Обком КП (б)У, ЦК КП(б)У после того, как отправил туда по десять писем и результатов никаких не увидел, кроме многочисленных статей – вот что получилось в результате расследования.

Что касается секретаря районного парткомитета Кобзаря, то история этого мракобеса достаточна интересна. Кобзарь исполнял должность партсекретаря в Новогеоргиевском и Хмелевском районах, был выгнан оттуда за развал работы, вредительство, махинации и половую распущенность, после чего, в силу неизвестных причин, был направлен в наш район. Я же в этом районе оставаться никак не смогу, а выпустить меня по-хорошему “народ” не захочет. Я, конечно, придумаю, как поступить, но в мыслях вижу самый ужасный выход – самоубийство. В конце концов, полагаюсь на Вас. Жду соответствующих заключений. Сейчас проходит чистка Одесской парторганизации, но я подготовить материал в третий раз не имею ни физической, ни моральной возможности. Прошу немедленно принять меры по расследованию фактов злоупотреблений в нашем Арбузинском районе.

Колхозники, единоличники и трудящиеся Арбузинского района, благодаря такому руководству не знающие истинной роли колхозов на селе, с нетерпением ждут улучшения своих жизненных и бытовых условий. Жду всех дальнейших пояснений, всегда готов дать соответствующий дополнительный материал.

Ст. Кавуны, с. Арбузинка Арбузинского
района Одесской области.

С коммунистическим приветом,
ДАОО. – Ф.Р.710. – Он.2. – Спр.1. – Арк.63-64.

Кучеренко

ДЛЯ НОТАТОК